

LUNDS
UNIVERSITET

EKONOMI- HÖGSKOLAN

Företagsekonomiska institutionen

FEKH69

Examensarbete i redovisning på kandidatnivå

VT2022

Medarbetaren, företagets viktigaste resurs

En undersökning om rapportering av humankapital i två olika branscher

Författare:

Max Larsson
19970605-7412

Erik Lidfors
19990912-1213

Sebastian Liersch
19961029-8110

Handledare:

Maria Gårdängen

Förord

Vi skulle vilja tacka vår handledare Maria Gårdängen och vår statistiska handledare Björn Holmquist som under arbetets gång givit konstruktiv kritik, värdefulla synpunkter och i största allmänhet bidragit till ett bättre arbete. Vi skulle även vilja ägna ett tack till våra opponenter och andra som varit med och bidragit till förbättringar av arbetet.

Lund 2022-05-31

Max Larsson

Erik Lidfors

Sebastian Liersch

Sammanfattning

Titel	Medarbetaren, företagets viktigaste resurs: En undersökning om rapportering av humankapital i två olika branscher
Seminariedatum	2022-06-03
Kurs	FEKH69 - Examensarbete i redovisning på kandidatnivå (15 högskolepoäng)
Författare	Max Larsson, Erik Lidfors, Sebastian Liersch
Handledare	Maria Gårdängen
Nyckelord	Humankapital, innehållsanalys, multipel regressionsanalys, finans- och försäkringsbranschen, byggbranschen
Forskningsfrågor	<ul style="list-style-type: none"> • Hur har rapporteringen av humankapital i finans- och försäkringsbranschen respektive byggbranschen utvecklats under perioden 2010-2020 i Sverige? • Hur skiljer sig rapporteringen av humankapital åt mellan finans- och försäkringsbranschen samt byggbranschen under perioden 2010-2020 i Sverige?
Syfte	Syftet med studien är att undersöka skillnader i rapporteringen av humankapital mellan två branscher med olika grader av kunskapsintensitet. Syftet är även att studera och jämföra hur rapporteringen av humankapital har utvecklats över en elvaårsperiod.
Metod	Studiens empiri består av års- och hållbarhetsredovisningar från åtta svenska företagen inom två utvalda branscher under tidsperioden 2010-2020 med mätpunkter vartannat år. Kodad innehållsanalys användes som tillvägagångssätt för att undersöka mängden rapporterat humankapital. För att testa studiens resultat användes multipel regressionsanalys.

**Teoretiska
perspektiv**

Studien använder sig i hypotesformulering, analys och diskussion av institutionell teori, legitimitetsteorin och tidigare studier inom intellektuellt kapital. Utformningen av studiens metod grundar sig i tidigare studier inom intellektuellt kapital.

Resultat

Det finns ingen statistisk säkerställd ökning av rapportering av humankapital för varken finans- och försäkringsbranschen eller byggbranschen. Det finns en statistiskt säkerställd skillnad i mängden information i års- och hållbarhetsredovisningarna som är relaterad till humankapital mellan de två branscherna.

Slutsats

Studien bidrar med en uppdaterad undersökning angående utvecklingen av humankapitalets rapportering mellan 2010-2020 i Sverige samt slutsatsen att reglering hade förbättrat situationen för rapporteringens intressenter.

Abstract

Title	The employee, the companies' most important resource: A study on reporting of human capital in two different industries
Seminar date	2022-06-03
Course	FEKH69, Degree Project in Business Administration, Bachelor level (15 University Credit Points)
Authors	Max Larsson, Erik Lidfors, Sebastian Liersch
Advisor	Maria Gårdängen
Key words	Human capital, content analysis, multiple regression analysis, finance- and insurance sector, construction sector
Research question	<ul style="list-style-type: none"> • How has human capital reporting developed in the finance and insurance sector and the construction sector during the period 2010-2020 in Sweden? • How does the reporting of human capital differ between the finance and insurance sector and the construction sector during the period 2010-2020 in Sweden?
Purpose	The purpose of studies is to investigate differences in the reporting of human capital between two industries with different degrees of knowledge intensity. The purpose is also to study and compare how the reporting of human capital has developed over an eleven-year period.
Methodology	The empirical study consists of annual and sustainability reports from eight Swedish companies in two selected industries during the period 2010-2020 with measuring points every two years. Coded content analysis was used as an approach to examine the amount of reported human capital. Multiple regression analysis was used to test the results of the study.

Theoretical perspectives

In hypothesis formulation, analysis and discussion the study uses institutional theory, legitimacy theory and previous studies about intellectual capital. The design of the methodology is based on previous studies about intellectual capital.

Result

There is no statistically significant increase in human capital reporting for either the finance and insurance industry or the construction industry. There is a statistically significant difference in the amount of information in the annual and sustainability reports that is related to human capital between the two industries.

Conclusion

The study contributes with an updated study regarding the development of human capital reporting between 2010-2020 in Sweden and the conclusion that regulation would improve the situation for stakeholders that rely on the reporting.

Innehållsförteckning

1 Inledning	1
1.1 Bakgrund	1
1.2 Problematisering	2
1.3 Syfte och Frågeställningar	5
1.4 Avgränsningar	5
2 Teoretisk referensram	6
2.1 Intellectuellt kapital	6
2.2 Humankapital	7
2.3 Institutionell teori	7
2.3.1 Isomorfism	8
2.3.1.1 Tvingande isomorfism	8
2.3.1.2 Mimetisk isomorfism	8
2.3.1.3 Normativ isomorfism	8
2.3.2 Användningsområde för studien	9
2.4 Legitimitetsteori	9
2.4.1 Socialt kontrakt	10
2.4.2 Studiens användningsområde	10
2.5 Tidigare studier inom intellektuellt kapital	10
2.6 Sammanställning av tidigare studier inom intellektuellt kapital	12
2.6.1 Kritisk reflektion av tidigare forskning	15
2.7 Formulering av hypoteser	16
3 Metod	17
3.1 Forskningsansats	17
3.2 Innehållsanalys	17
3.2.1 Framtagande av sökord för innehållsanalys	18
3.3 Kodningsschema	20
3.4 Framtagande av studiens avgränsningar	21
3.4.1 Val av tidsintervall	21
3.4.2 Val av branscher	21
3.4.3 Val av företag	22
3.5 Insamling av års- och hållbarhetsredovisningar	23
3.5.1 Generellt för samtliga företag	23
3.5.2 Finans- och försäkringsbranschen	23
3.5.1.1 Handelsbanken	23
3.5.1.2 SEB	23
3.5.1.3 Skandia	23
3.5.1.4 Swedbank	24
3.5.3 Byggbranschen	24

3.5.2.1 JM	24
3.5.2.2 NCC	24
3.5.2.3 PEAB	24
3.5.2.4 Skanska	24
3.6 Framtagande av diagrammodeller	24
3.7 Statistisk metod	25
3.7.1 Multipel regressionsanalys	25
3.7.2 Säkerställande av regressionsanalysens genomförbarhet	27
3.8 Studiens trovärdighet	27
3.8.1 Reliabilitet	27
3.8.2 Validitet	28
4 Empiri	29
4.1 Resultat för finans- och försäkringsbranschen	30
4.1.1 Handelsbanken	31
4.1.2 SEB	33
4.1.3 Swedbank	35
4.1.4 Skandia	37
4.2 Resultat för byggbranschen	39
4.2.1 PEAB	40
4.2.2 Skanska	42
4.2.3 NCC	44
4.2.4 JM	46
4.3 Sammanställning av branscherna	48
4.3.1 Finans- och försäkringsbranschen	48
4.3.2 Byggbranschen	50
4.4 Statistiska tester	51
4.4.1 Normalfördelning	51
4.4.2 Multikollinearitet	53
4.4.3 Multipel regression	53
4.4.3.1 Sammanfattning av resultat från multipel regression	54
4.4 Branschspecifika resultat	54
5 Analys/Diskussion	55
5.1 Branschjämförelse	55
5.2 Utveckling över tid	56
5.3 Extremvärdesanalys	58
6 Slutsats	59
6.1 Sammanfattning av resultatet	59
6.2 Diskussion	59
6.3 Vidare forskning	60

Referenslista	61
Bilaga 1 - Länkar till företagens års- och hållbarhetsredovisningar	67

1 Inledning

1.1 Bakgrund

Intellektuellt kapital som en form av tillgång för företag har vuxit som fenomen sedan dess introduktion (Nahapiet & Ghoshal, 1998). Det finns olika definitioner av intellektuellt kapital. Meritum Project (2002) delar upp det intellektuella kapitalet i tre olika delar; humankapital, strukturkapital och relationskapital. Humankapitalet består främst av den kunskap som företaget besitter genom sina anställda (Meritum Project, 2002). Betydelsen av humankapital skiljer sig mellan branscher (Cohen & Kaimenakis, 2007). De branscher som är mest kunskapsintensiva är också de som har mest nytta av att redovisa sitt humankapital (Cohen & Kaimenakis, 2007). Strukturkapitalet är det som företaget har i sitt ägande, det vill säga allt förutom det som klassas som humankapital eller relationskapital (Meritum Project, 2002). Relationskapitalet bygger på det nätverk som företaget har med externa intressenter (Meritum Project, 2002). Fokus i denna studie ligger på den del som benämns som humankapital.

Företag var tidigare inte beroende av medarbetarnas kompetenser och företags immateriella tillgångar i samma utsträckning som de är idag (Galor, 2005). Galor (2005) menar att humankapitalet hade ett begränsat inflytande på produktionsprocesserna fram till den andra fasen av den industriella revolutionen. Under den första fasen av industriella revolutionen var arbetsprocesserna standardiserade och inte särskilt komplexa och följaktligen ställdes inte höga krav på medarbetarnas kompetenser och färdigheter. Efterfrågan på humankapital började emellertid successivt att stiga till följd av ökade teknologiska framsteg (Galor, 2005). Fler individer valde att utbilda sig i syfte att kunna uppfylla de ökade kraven som ställdes till följd av den ökade komplexiteten i många yrken. Andelen barn från Storbritannien som började i grundskolan steg exempelvis från 11% till 74% mellan åren 1855-1900 (Galor, 2005).

Humankapitalet har på senare tid fått en ökad betydelse för företag till följd av utvecklingen mot en mer kunskapsbaserad ekonomi (Peters, 2010). Peters (2010) beskriver den samhällseliga förändringen som:

a massive transformation from an industrial age that was dominated by the logic of standardized mass production and epitomized by the assembly-line in the autoindustry

to a knowledge economy that is characterized by decentralized networked communications (Peters, 2010, s.15).

Peters (2010) menar även att den samhälleliga transformationen har bidragit till att humankapitalets relevans har stärkts och att det har blivit mycket viktigare för företag att arbeta med sitt humankapital. Felin, Zenger och Tomsik (2009) framhäver också att den ökade kunskapsintensiteten i samhället har bidragit till att det har blivit viktigare för företag att ha ett bra humankapital.

1.2 Problematisering

Vid värderingen av företag beaktas ett antal olika faktorer. Historiska resultat, branschtillhörighet, finansiella nyckeltal, skulder och tillgångsmassa är exempel på faktorer som kan påverka värderingen (PwC, 2019; Investopedia, 2022). En mer svårfångad och dold aspekt som påverkar resultatet och i sin tur värderingen är företags intellektuella kapital. Forskare och praktiker har länge resonerat kring hur värderingen av det intellektuella kapitalet ska genomföras (Guthrie, Ricceri, Dumay & Lombardi, 2012). Eftersom ingen vedertagen standard har implementerats, existerar det intellektuella kapitalet som en dold tillgång i företag. Exempelvis undersökte Brennan (2001) skillnaden på irländska företags redovisade nettotillgångar och deras marknadsvärdering. Nettotillgångarna och marknadsvärderingen överensstämde endast på två av elva företag. I resterande var marknadsvärdet högre och det dolda värdet som inte förklaras av balansomslutningen uppgick till mellan 57% och 96% (Brennan, 2001). Hela skillnaden mellan nettotillgångarna och marknadsvärderingen av ett företag kan inte tillskrivas intellektuellt kapital, men det utgör sannolikt en del. Värderingsproblematiken blir tydligare i kunskapsintensiva företag då en större andel av resultatet kan härledas från tillgångar som inte redovisas i monetära termer.

Det har länge talats om att betydelsen av immateriella tillgångar och kunskap ökar (Alvesson, 2004; Olsson 2001). Huruvida den här utvecklingen återspeglas i företags redovisningar är även det något som det har bedrivits forskning på. Olsson (2001) studerade utvecklingen av humankapitalets rapportering under 1990-talet. Resultatet visade på ett svagt samband mellan den påstådda ökade betydelsen av att redovisa humankapital och företagens faktiska rapportering. Även Mention (2011) undersökte utvecklingen över tid. Mention (2011) studerade bankers rapportering av intellektuellt kapital under 2000-talet. Mest ökade strukturkapital, men även rapporteringen av humankapital genomgick en stadig om än

långsam ökning under decenniet. Mention (2011) tillskriver delvis den långsamma utvecklingen den relativt höga nivå som rapporteringen av humankapital utgick från. De här studiernas aktualitet går att ifrågasätta då de genomfördes för 11 respektive 21 år sedan och behandlar tidsperioden som är ännu äldre. Det har inte bedrivits liknande forskning på utvecklingen över tid som är mer aktuell.

Annan forskning som har bedrivits angående företags rapportering av intellektuellt kapital och specifikt humankapital har haft delvis olika utgångspunkter. Absar och Mohammed (2014) samt Vergauwen och Alem (2005) studerade skillnaderna mellan länder i rapporteringen av intellektuellt kapital. Enligt Vergauwen och Alem (2005) kan skillnaderna som finns mellan olika länder delvis förklaras tack vare skillnader i de nationella regelverken. Med utgångspunkt i Vergauwen och Alem (2005) forskning kan det vara fördelaktigt att jämföra företag som omfattas av samma regelverk, om önskan är att exkludera den effekt företagens verksamhetsområdes aktuella regelverk har.

I Sverige finns det begränsad reglering kring hur redovisningen av intellektuellt kapital ska genomföras. Företag som regleras av Årsredovisningslag (1995:1554) och uppfyller minst två av följande villkor ska enligt 6 kap. 10 § upprätta en hållbarhetsrapport:

- Medelantalet anställda för ett företag har under vart och ett av de två senaste räkenskapsåren uppgått till mer än 250,
- Företagets redovisade balansomsättning har för vart och ett av de två senaste räkenskapsåren uppgått till mer än 175 miljoner kronor,
- Företagets redovisade nettoomsättning har för vart och ett av de två senaste räkenskapsåren uppgått till mer än 350 miljoner kronor.

Hållbarhetsrapporten ska enligt 6 kap. 12§ Årsredovisningslag (1995:1554) innehålla de hållbarhetsupplysningar som behövs för att bedöma företagets utveckling, ställning och resultat, bland annat upplysningar om frågor som rör sociala förhållanden och personal. Även kreditinstitut som banker omfattas av bestämmelserna kring upprättandet av hållbarhetsrapporter, trots att inte hela Årsredovisningslagen (1995:1554) tillämpas. Ingen detaljerad beskrivning ges om hur hållbarhetsrapporten ska utformas innehållsmässigt. Företag har således stor frihet i hur de utformar hållbarhetsrapporten.

De företag som omfattas av bestämmelserna i årsredovisningslagen väljer följaktligen i stor utsträckning själva hur olika mått och beskrivningar relaterade till det intellektuella kapitalet

ska rapporteras. Hur företagen redogör den här informationen varierar både branskmässigt men även mellan företag inom samma bransch. På grund av variationen och avsaknaden av värdering i monetära termer är det svårt för externa intressenter att kvantifiera datan. Det innebär att jämförelser mellan företag och branscher försvåras.

På grund av nämnda svårigheter är innehållsanalys av främst årsredovisningar ett vanligt tillvägagångssätt för forskare att kvantifiera den information som presenteras (Cuozzo, Dumay & Palmaccio, 2017). Innehållsanalys är ett vanligt tillvägagångssätt vid jämförelse av branschens påverkan på rapporteringen av intellektuellt kapital (Bozzolan, O'Regan, Ricceri, 2006; Sonnier, 2008; Striukova, Unerman, Guthrie, 2008). Innehållsanalys som metodval vid studerandet av rapportering av intellektuellt kapital är användbart eftersom det tillåter forskaren att kvantifiera information från olika textkällor. En vanlig utgångspunkt har varit att jämföra rapporteringen mellan branscher som skiljer sig åt i graden av kunskapsintensitet. Kunskapsintensitet och kunskapsintensiva företag eller branscher är ett svårfångat begrepp utan entydig definition (Alvesson, 2004). I den här studien definieras en branschs kunskapsintensitet som andelen högutbildad arbetskraft, något som även svenska myndigheter och regeringen använder sig av (Tillväxtanalys, 2020; proposition 2015/16:1).

För att genomföra en jämförelse mellan företag vars grad av eftergymnasial utbildning skiljer sig åt behöver branscherna befinna sig i varsin ände av detta spektrum. Branscherna behöver även vara svenska och befinna sig i Sverige utifrån tidigare problematisering. Två branscher som enligt beskrivningen anses lämpliga är finans- och försäkringsbranschen där andelen förvärvsarbetare med eftergymnasial utbildning år 2020 var 64% och byggbranschen med 16% (Regionfakta, 2022).

Ett kunskapsbehov har identifierats inom branschjämförelser av uteslutande svenska bolag vilka följer årsredovisningslagens bestämmelser om hållbarhetsredovisning. De flesta studier som relaterar till branschjämförelse visar även bara en ögonblicksbild. Studier kring branschjämförelser över en längre period är sällsynta.

1.3 Syfte och Frågeställningar

Syftet med studien är att undersöka skillnader i rapporteringen av humankapital mellan två branscher med olika grader av kunskapsintensitet. Syftet är även att studera och jämföra hur rapporteringen av humankapital har utvecklats över en elvaårsperiod.

Utifrån syftesformuleringen har följande frågeställningar har formulerats:

- Hur har rapporteringen av humankapital i finans- och försäkringsbranschen respektive byggbranschen utvecklats under perioden 2010-2020 i Sverige?
- Hur skiljer sig rapporteringen av humankapital åt mellan finans- och försäkringsbranschen samt byggbranschen under perioden 2010-2020 i Sverige?

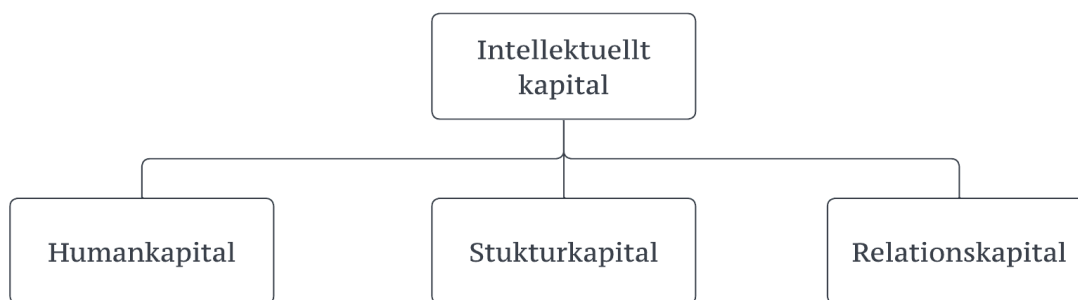
1.4 Avgränsningar

Samtliga tre delar som intellektuellt kapital delas upp i undersöktes inte, utan endast humankapitalet. Tidsmässig avgränsning genomfördes och den tidsperiod som använts är 2010-2020. Under perioden på elva år utfördes sex stycken mätningar, vilket innebär att vartannat år analyseras. Ytterligare avgränsning gjordes i form av att åtta svenska företag inom två utvalda branscher studerades.

2 Teoretisk referensram

2.1 Intellectuellt kapital

Det finns många olika definitioner av intellektuellt kapital (Choong, 2008). En definition som används i stor utsträckning är enligt Choong (2008) följande: "IC is a non-monetary asset without physical substance but it possesses value or it can generate future benefits" (Choong, 2008, s.613). Det råder ingen enighet beträffande vilka delar som det intellektuella kapitalet ska delas in i. Edvinsson (1997) delar upp intellektuellt kapital i två olika delar. Dessa delar utgörs av humankapital och strukturkapital. Intellectuellt kapital kan även delas upp i tre delar istället för två (Meritum Project, 2002). Dessa delar är humankapital, relationskapital och strukturkapital. Skillnaden mellan definitionen från Meritum Project (2002) och Edvinssons (1997) definition är att även relationskapital tillkommer. Relationskapital utgör det nätverk som företag har med sina externa intressenter (Meritum Project, 2002). Relationskapitalet baseras på externa relationer med kunder, leverantörer, kreditgivare och aktieägare. I denna studie har definitionen av intellektuellt kapital från Meritum Project (2002) använts. De delar som intellektuellt kapital kan delas upp i presenteras av Meritum Project (2002) enligt följande i *figur 1*.

Källa: Adapterad från Meritum Project
(2002)

Figur 1 Uppdelning av intellektuellt kapital

2.2 Humankapital

Humankapital kan enligt Goode (1959) definieras som ett företags ”knowledge, skills, attitudes, aptitudes, and other acquired traits that contribute to production” (Goode, 1959, s.147). Humankapital kan även förklaras som den kunskap medarbetarna bär med sig hem när de lämnar arbetsplatsen (Meritum Project, 2002). Humankapital omfattar exempelvis *know-how*, *erfarenheter*, *motivation*, *anpassningsförmåga* och *utbildning* (Meritum Project, 2002).

Bontis, Dragonetti, Jacobsen och Roos (1999) definierar humankapital som en samling av medarbetares kompetenser, expertis och intelligens. Humankapitalet utgör en viktig del för företag och särskilt för kunskapsintensiva företag (Cohen & Kaimenakis, 2007). Om medarbetare behandlas på ett sätt som motiverar dem till att vilja lära sig nya saker och bli mer innovativa kan detta skapa fördelar för företag och underlätta för företags överlevnad på lång sikt (Bontis et al. 1999). Bontis et al. (1999) delar in humankapital i tre olika delar, varav den första delen utgörs av *kompetenser*. Inom denna del innefattas bland annat medarbetarens färdighet, skicklighet och know-how. Nästa del benämns *attityd* och här omfattas aspekter som motivation, drivkraft men även medarbetares ledarskapsegenskaper. Den sista delen som humankapital delas in i är *intellektuell anpassningsförmåga* och inbegriper medarbetarnas förmåga att kunna använda sitt intellekt i syfte att bidra till innovativa förslag och ideér samt deras förmåga att kunna anpassa sig till olika förändringar.

I studien används både definitionen från Meritum Project (2002) och Bontis et al. (1999). Definitionen av humankapital har främst använts i syfte att ta fram sökord för innehållsanalysen.

2.3 Institutionell teori

Institutionell teori syftar till att förklara företags tillvägagångssätt och varför företag inom samma organisatoriska område tenderar att använda sig av liknande tillvägagångssätt (Larrinaga-Gonzalez, 2007). Ett organisatoriskt område består av företag som verkar inom samma område (DiMaggio och Powell (1983). Med område avser författarna att företagen har liknande kunder, leverantörer samt regulatoriska myndigheter (DiMaggio och Powell, 1983). När ett organisatoriskt område har etablerats uppstår en homogenisering (DiMaggio &

Powell, 1983). Homogeniseringen leder till att företag inom ett organisatoriskt område tenderar att efterlikna varandra avseende den externa rapporteringen (DiMaggio & Powell, 1983). Företag tenderar att efterlikna varandra i syfte att uppfattas som normala och legitima (Larrinaga-Gonzales, 2007). Om företag skulle välja att avvika från det som anses förefalla normalt inom ett organisatoriskt område finns det risk att de kommer uppfattas som illegitima.

2.3.1 Isomorfism

Isomorfism är en term som syftar till att redogöra för varför företag inom samma område väljer att efterlikna varandra (DiMaggio & Powell, 1983). Isomorfism delas in i tre olika processer: Tvingande, mimetisk och normativ.

2.3.1.1 Tvingande isomorfism

Tvingande isomorfism uppstår när företag anpassar sig och ändrar sina tillvägagångssätt till följd av påtryckningar från intressenter som har en stor påverkanskraft på företaget (DiMaggio & Powell, 1983). Inflytelserika intressenter kan påverka enskilda företag och få dessa företag till att agera i linje med deras förväntningar. Deegan och Unerman (2011) redogör emellertid vidare för att inflytelserika intressenter inte i huvudsak enbart påverkar enskilda företag inom en bransch, utan oftast de flesta företagen inom branschen.

2.3.1.2 Mimetisk isomorfism

Mimetisk isomorfism uppstår när företag väljer att imitera andra företag i syfte att förbli legitima och upprätthålla sin konkurrenskraft (DiMaggio & Powell, 1983). Ofta beslutar företag att imitera andra företag eftersom de känner en osäkerhet beträffande hur de ska välja att gå tillväga (DiMaggio & Powell, 1983). Företag tenderar även att imitera andra företag om de upplever att deras egna målsättningar är oklara och tvetydiga (DiMaggio & Powell, 1983).

2.3.1.3 Normativ isomorfism

Normativ isomorfism uppstår när företag väljer att använda sig av tillvägagångssätt till följd av påverkan av gruppnormer (DiMaggio & Powell, 1983). En del inom normativ isomorfism syftar till att förklara hur gruppnormer kan påverka företags handlingssätt (Deegan & Unerman, 2011). En annan del inom normativ isomorfism belyser företags förhållningssätt till redovisningsstandarder (Deegan & Unerman 2011). Olika standarder och normer för hur redovisningen ska utformas tillämpas av företag i syfte att konstruera rapporter som är baserade på allmänt accepterade föreställningar.

2.3.2 Användningsområde för studien

Den institutionella teorins beståndsdelar har använts i samband med diskussionen kring studiens resultat. Dessa delar är ämnade att delvis förklara skillnaden mellan branscherna och varför skillnaden är påtaglig. Beståndsdelarna inom den institutionella teorin har även använts för att förklara skillnader inom branscherna.

2.4 Legitimitetsteori

Legitimitetsteorin utifrån ett redovisningsperspektiv ämnar att förklara varför företag väljer att rapportera information som de enligt lag inte är tvingade att göra (Deegan, 2002). Begreppet legitimitet definieras av Suchman (1995) som:

Legitimacy is a generalized perception or assumption that the actions of an entity are desirable, proper, or appropriate within some socially constructed system of norms, values, beliefs, and definitions. (Suchman, 1995, s.574)

Deegan (2002) förklarar att företag eller organisationer i sig själva inte har en absolut rätt till samhällets resurser. För att berättiga rätten till resurser eller ens rätten att existera behöver företag uppnå legitimitet enligt ovanstående definition. Suchmans (1995) definition av legitimitet erbjuder en potentiell förklaring till varför företag väljer att rapportera information som inte är lagstadgad. Med utgångspunkt i legitimitetsteorin kan företag förväntas frivilligt rapportera den information som ledningen uppfattar att samhället förväntar sig (Guthrie, Petty, Yongvanich & Ricceri, 2004). Vilken icke-lagstadgad information som företag väljer att redovisa i formella rapporter som års- och hållbarhetsredovisningar kan utifrån legitimitetsteorin förklaras med vilken information som företagsledningen uppfattar som mest trolig att bidra till att legitimitet uppnås hos olika intressenter (Guthrie et al, 2004).

Legitimitet är en nödvändig resurs för företagets fortsatta drift (Deegan & Unerman, 2011). Resursen legitimitet kan uppnås på olika sätt. Det är inte alltid nödvändigt att företag agerar på ett sätt som helt överensstämmer med samhällets förväntningar, utan det är samhällets uppfattningar om hur företaget agerar som är den avgörande aspekten (Deegan & Unerman, 2011). Enligt Suchman (1995) är det möjligt att bibehålla legitimiteten trots avvikelser mellan samhällets uppfattningar och hur företaget egentligen agerar. Om företag lyckas dölja avvikelsen kan risken att förlora legitimitet minskas (Deegan & Unerman, 2011). Ett verktyg som används i syfte att uppnå det målet är den information som företag förmedlar via den externa rapporteringen (Deegan & Unerman, 2011).

2.4.1 Socialt kontrakt

Grundläggande för att legitimitetsteorin ska vara applicerbar är det sociala kontraktet (Deegan & Unerman, 2011). Begreppet socialt kontrakt är i sig svårdefinierat men bygger på förväntningar från samhället på företaget (Deegan & Unerman, 2011). Förväntningarna som samhället har på företag är under ständig förändring (Deegan & Unerman, 2011). Tidigare ansågs företagets vinst var det mått som motsvarade vilken legitimitet företaget ansågs besitta (Ramanathan, 1976). Komplexiteten av förväntningarna har sedan dess ökat markant. Förändringen tog plats allteftersom lagändringar som berörde samhällsproblem, såsom anställdas hälsa och miljön etablerades (Heard & Bolce, 1981).

Numera är information mer lättillgänglig för allmänheten (Zhang, Fan, Yao, Hu & Mostafavi, 2019). Dessutom förekommer en ökad medvetenhet om samhällsliga problem (Zhang, et al. 2019). Det är en utveckling som i teorin ökar påtryckningar att företagen ska inkludera mer information i årsredovisningar som traditionellt sett inte ansetts lika viktiga, exempelvis humankapital.

2.4.2 Studiens användningsområde

Legitimitetsteorin har använts i syfte att kunna diskutera studiens resultat och ligger delvis till grund för hypotesformulering.

2.5 Tidigare studier inom intellektuellt kapital

Olsson (2001) jämförde och analyserade resultatet av två tidigare studier som undersökte rapporteringen av humankapital. Innehållsanalyser genomfördes för de 18 största börsnoterade bolagen i Sveriges årsredovisningar från åren 1990, 1994 och 1998. Olsson (2001) fann att det inte hade skett några större förändringar av hur stor andel av årsredovisningarna som var ägnade åt humankapital under perioden. Inget företag använde mer än 7% av årsredovisningen till humankapital. Enligt Olsson (2001) överensstämde inte utvecklingen i årsredovisningarna med den allmänna debatten om den ökade betydelsen av rapporteringen av humankapital.

Bozzolan, Favotto och Ricceri (2003) genomförde kodade innehållsanalyser för år 2001 för 30 kunskapsintensiva och 30 traditionella företag från Italien. Studien visar att kunskapsintensiva företag rapporterar intellektuellt kapital i större utsträckning än företag inom den traditionella

sektorn. Författarna kunde även genom multipel regressionsanalys konstatera att det fanns en statistiskt säkerställd skillnad mellan sektorerna beträffande rapporteringen av humankapital. En ytterligare studie genomfördes av Bozzolan et al. (2006) där det undersöktes om det fanns en skillnad mellan den traditionella sektorn och kunskapsintensiv sektor beträffande rapporteringen av intellektuellt kapital. Författarna undersökte 30 företag från Italien och 30 från Storbritannien och testade med hjälp av multipel regressionsanalys om det fanns någon skillnad mellan länderna och sektorerna beträffande rapporteringen av intellektuellt kapital. Bozzolan et al. (2006) konstaterade att det inte fanns någon skillnad mellan länderna, men att det däremot fanns en statistiskt säkerställd skillnad i den totala rapporteringen av intellektuellt kapital mellan de två sektorerna. När hänsyn togs till enskilda variablers påverkan var skillnaden emellertid endast signifikant för rapporteringen av externt kapital och inte för rapporteringen av humankapital. Utöver den statistiskt säkerställda skillnad som branschtillhörighet medförde påvisade Bozzolan et al. (2006) även att företagets storlek påverkar rapporteringen. Även Striukova et al. (2008) och Bozzolan et al. (2003) fann ett positivt samband mellan företagets storlek och mängden intellektuellt kapital som rapporteras.

Vergauwen, Bollen och Oirbans (2007) genomförde innehållsanalyser av årsredovisningar för svenska, brittiska och danska företag. Metodologin beträffande framtagning av sökord baserades bland annat på Guthrie och Petty (2000), Bontis (2003) och Vergauwen och Alem (2005). 20 företag från respektive land användes i studien, således 60 stycken företag totalt. 33 sökord användes beträffande humankapital och en sammanställning gjordes över hur många gånger sökorden förekom i årsredovisningarna. Studien syftade till att undersöka om det fanns något samband mellan ett företags totala nivå på intellektuellt kapital och mängden information relaterat till intellektuellt kapital som rapporterades. Författarna konstaterade att det förelåg ett samband för strukturkapital men inte för de två andra delarna inom intellektuellt kapital; humankapital och relationskapital.

Sonnier (2008) genomförde innehållsanalyser för 143 högteknologiska företag och 141 företag från den traditionella sektorn. Företagens Form 10-K rapporter analyserades för att fastställa rapportering av intellektuellt kapital för åren 2000 och 2004. Frekvensen för olika ord och fraser med koppling till intellektuellt kapital mättes och sammanställdes för att ligga till grund för jämförelse mellan de två sektorerna. Sonnier (2008) kom med hjälp av statistiska tester fram till att högteknologiska företag rapporterade humankapital i större utsträckning än de traditionella företagen. Även Striukova et al. (2008) studerade skillnaderna i olika

branscher. Branscherna som undersöktes var detaljhandeln, läkemedelsbranschen, fastighetsbranschen och IT. Författarna valde branscherna utifrån uppskattningar om hur betydelsefullt intellektuellt kapital var för branscherna. Branscherna med en högre andel högutbildade personer, vilket var IT och läkemedelsbranschen var inte de branscher som rapporterade högst andel intellektuellt kapital, utan det var detaljhandeln. Högst andel rapporterat humankapital var det däremot läkemedelsbranschen som uppvisade.

Mention (2011) studerade fem olika banker i Europa under tidsperioden 2001-2009. Med hjälp av innehållsanalys analyserades bankernas årsredovisningar i syfte att urskilja i vilken utsträckning deras rapportering av intellektuellt kapital hade förändrats under tidsperioden. Studien visade att relationskapitalet var den del inom det intellektuella kapitalet som hade rapporterats i störst utsträckning, följt av humankapital och sist strukturkapital. Beträffande hur rapporteringen hade förändrats under perioden fastställdes att den största förändringen hade skett för rapporteringen av strukturkapital. Rapporteringen av humankapital ökade med 8,5% i absoluta termer och även relationskapital ökade lite.

Joshi, Udha och Sidhu (2011) analyserade årsredovisningar för 20 techbolag på den indiska börsern för år 2008 med hjälp av kodade innehållsanalyser. Studien visar att företagen rapporterade information om humankapital i viss utsträckning. Singhal, Gupta och Gupta (2022) genomförde liknande kodade innehållsanalyser för att analysera 30 börsnoterade företag på den indiska börsern under perioden 2019-2020. Det som visade sig genom denna studie var att 43% av det som klassas som intellektuell kapital rapporteras. Däribland framkom det även att det som förekom mest i rapporterna var information angående strukturkapital medan det som förekom i minst utsträckning var humankapital.

2.6 Sammanställning av tidigare studier inom intellektuellt kapital

Författare	Land som studien utfördes i	Studiens mätperiod	Område	Metod	Resultat hänförbart till studien
Olsson, B.	Sverige	1990, 1994, 1998	Humankapital	Innehållsanalys genomfördes för att se utvecklingen av humankapitalet s andel i rapporteringen	Viss utveckling av rapporteringen av humankapital kunde påvisas.

				bland Sveriges största bolag.	
Sonnier, B.	USA	2000, 2004	Intellektuellt kapital	Innehållsanalys av ord och fraser som förekommer i Kunskapsintensiva företag respektive traditionella företag.	Kunskapsintensiva företag rapporterar humankapital i större utsträckning än traditionella företag.
Bozzolan, S., Favotto, F. och Ricceri, F.	Italien	2001	Intellektuellt kapital	Kodad innehållsanalys av 30 stycken kunskapsintensiva och traditionella företag från Italien.	Studien visar att de kunskapsintensiva företagen rapporterar mer om intellektuellt kapital totalt, samt mer om humankapital, än de traditionella företagen.
Bozzolan, S., O'Regan, P och Ricceri, F.	Italien och Storbritannien	2001	Intellektuellt kapital	Innehållsanalys av 30 företag från Italien och Storbritannien. Jämförde länderna, samt skillnaden mellan kunskapsintensiva och traditionella företag.	Det fanns ingen statistisk säkerställd skillnad mellan länderna. Mellan branscherna fanns det en skillnad i rapportering av intellektuellt kapital. Rapporteringen av externt kapital bidrog mest till skillnaden.
Mention, A-L.	Frankrike, Italien, Spanien, Storbritannien och Tyskland	2001-2009	Intellektuellt kapital	Innehållsanalys av fem banker i Europa för att identifiera utvecklingen av intellektuellt kapital.	Bankernas rapportering av humankapital har ökat i viss utsträckning.
Vergauwen, P., Bollen, L. och Oirbans, E.	Danmark, Storbritannien och Sverige	2002	Humankapital	Innehållsanalys med kodning av ord genomfördes på Brittiska, Danska och	Inget samband fanns för humankapital.

				Svenska företag. Anställda på företagens uppfattning samlades och jämfördes med det rapporterade.	
Striukova, L., Unerman, J., Guthrie, J.	Storbritannien	2004	Intellektuellt kapital	Kodad innehållsanalys genomfördes på 15 företag inom 4 olika branscher	Branscher som ansågs vara kunskapsintensi vare rapporterade inte mer intellektuellt kapital. En av de två kunskapsintensi va branscherna rapporterade dock mer humankapital än resterande branscher.
Joshi, M., Udha, D. S. och Sidhu, J.	Indien	2008	Humankapital	Kodad innehållsanalys utfördes på 20 företag på den indiska börsen.	Humankapital rapporterades i liten utsträckning bland de indiska börsföretagen.
Singhal, S., Gupta, S. och Gupta V. K.	Indien	2019-2020	Intellektuellt kapital	Kodad innehållsanalys av 30 börsnoterade indiska företag.	43% av det som anses vara intellektuellt i studien rapporterades varav humankapital var den del som det rapporterades minst av.

Figur 2 Sammanställning av tidigare studier inom intellektuellt kapital

2.6.1 Kritisk reflektion av tidigare forskning

De studier som presenteras i *figur 2* har brister i vissa avseenden. Framförallt ligger problematiken i att det föreligger subjektivitet i de resultaten som tagits fram med hjälp av kodningsschema. Det innebär att det är problematiskt att göra jämförelser mellan studierna. Även om de författare som företagit sig detta studiesätt gjort extensiva försök till att eliminera

subjektivitet kommer det att förekomma i viss utsträckning. Vidare så är även en del av studierna som är centrala inom området lite äldre. Utvecklingen beträffande rapporteringen av humankapital kan se olik ut när det skiljer 20 år mellan studiernas utförande. Problematik kan även identifieras i och med att det finns skillnad i antalet innehållsanalyser som utförts av samtliga studier.

Vilka bedömningar som behöver göras vid jämförelser med tidigare studier är även viktigt att ha i åtanke. På grund av delvis motstridiga resultat från studierna får jämförelser göras med försiktighet. Skillnader gällande de nationella regelverk som berör företagen i tidigare studier är en faktor som behöver beaktas. I Vergauwen och Alems (2005) studie påvisades att landet som företagen var registrerade i var en faktor som påverkade mängden rapporterat intellektuellt kapital. Bozzolan et al. (2006) kunde däremot inte säkerställa att företagens registreringsland påverkade mängden rapporterad information om intellektuellt kapital. Studierna genomfördes på olika sätt och behandlade olika länder men belyser delvis problemet med jämförbarheten mellan studier.

Vilken typ av information som beaktas skiljer sig också åt. Bozzolan et al. (2003) använder sig till exempel enbart av information som företag frivilligt rapporterar. Större företag i Sverige behöver enligt Årsredovisningslag (1995:1554) publicera en hållbarhetsredovisning. Det är däremot inte specificerat exakt vad den ska innehålla. Om all information som redovisas i hållbarhetsrapporten bör beaktas som frivillig eller inte är därför en bedömningsfråga.

2.7 Formulering av hypoteser

Utifrån tidigare forskning och diskussion formulerades följande hypoteser:

Hypotes 1: Rapporteringen av humankapital har ökat mellan år 2010-2020

Hypotes 2: Det finns en skillnad i rapporteringen av humankapital mellan två branscher med olika kunskapsintensitet

3 Metod

3.1 Forskningsansats

När ett urval studeras vid minst två olika tillfällen föreligger en longitudinell studie (Bryman & Bell, 2017). Studien omfattar en elvaårsperiod och är följaktligen longitudinell. Kvalitativa data har samlats in från års- och hållbarhetsredovisningar från totalt åtta företag i två olika branscher. Data som samlats in utgör sekundärdata, till följd av att de års- och hållbarhetsredovisningar som används har samlats in av företagen själva. Den kvalitativa sekundärdatan låg till grund för utformningen av den kvantitativa innehållsanalysen. Studien använder sig av en deduktiv ansats och teori inom undersökningsområdet har använts i syfte att kunna formulera hypoteser.

3.2 Innehållsanalys

Innehållsanalys som metodval vid studier relaterade till företags rapportering av intellektuellt kapital är vanligt förekommande, Cuzzo et al. (2017) fann att 35% av de utvalda studierna använde innehållsanalys. Innehållsanalys är ett tillvägagångssätt ämnat att kvantifiera data utifrån olika sorters texter (Bryman & Bell, 2017). Utifrån tydligt definierade utgångspunkter analyseras texter för att undersöka frekvensen av vissa ord, fraser eller meningar i syfte att kvantifiera kvalitativ information och utifrån resultatet dra slutsatser kring olika företeelser (Bryman & Bell, 2017).

Det finns både för- och nackdelar med användandet av innehållsanalys. fördelarna inkluderar transparens, replikerbarhet och flexibilitet (Bryman & Bell, 2017). Transparens och replikerbarhet uppnås genom att innehållsanalys utgår från ett förbestämt urval och kodningsschema, ofta med tydlig motivering (Bryman & Bell, 2017). Studier med innehållsanalys eliminerar även undersökningsobjektets involvering. Det innebär att forskarens närvaro inte påverkar informationen som ska analyseras, något som kan vara ett problem vid exempelvis intervjuer (Bryman & Bell, 2017). På grund av innehållsanalys som huvudsakligt metodval vid insamlingen av empirin var det inte nödvändigt att interagera med undersökningsobjekten, vilket underlättade datainsamlingen.

Det har även framförts kritik mot innehållsanalys som metodval vid studier kring företags rapportering av intellektuellt kapital. Den mest framträdande kritiken är avsaknaden av jämförbarhet mellan studier på grund av olika utgångspunkter vid kodifieringen (Guthrie et al, 2004; Dumay & Cai, 2014; Beattie & Thompson, 2007). Både avsaknaden av en tydlig definition av intellektuellt kapital och brister vid redogörandet för urval och tillvägagångssätt vid användandet av innehållsanalys har identifierats som faktorer som försvårar jämförelser mellan studier (Beattie & Thompson, 2007).

Huruvida elektroniska hjälpmedel bör användas vid genomförandet av innehållsanalys har diskuterats (Krippendorff, 2018; Beattie & Thompson, 2007). Användandet av elektroniska hjälpmedel i form av datorer leder enligt Krippendorff (2018) till att reliabiliteten ökar då mänskliga misstag elimineras. Ytterligare fördelar är att arbetsgången effektiviseras och större mängd data kan analyseras. Nackdelen med elektroniska hjälpmedel är att de inte är bra på att tolka kontext eller förstå innebörd (Krippendorff, 2018). För att få tillgång till fördelarna men samtidigt undvika nackdelen genomfördes innehållsanalysen i den här studien med datorns inbyggda sökfunktion som hjälpmedel. Vid varje sökträff undersöktes kontexten genom att föregående, aktuell och efterkommande mening analyserades. Det här tillvägagångssättet liknar det Krippendorff (2018) kallar datorstödd textanalys, något som är ämnat att låta både människor och datorer fokusera på vad de är bra på. För att analysen skulle anses vara reliabel genomfördes samtliga innehållsanalyser två gånger av olika författare oberoende av varandra.

3.2.1 Framtagande av sökord för innehållsanalys

Tidigare genomförda innehållsanalyser inom området intellektuellt kapital låg till grund för studiens val av sökord till innehållsanalysen. Guthrie och Petty (2000), Bontis (2003), Bozzolan et al. (2003), Vergauwen och Alem (2005) och Vergauwen et al. (2007) har samtliga genomfört innehållsanalyser i syfte att analysera företags rapportering av intellektuellt kapital. Vid utformningen av sökord till innehållsanalysen beaktades tidigare forskning inom ämnet och begrepp som tidigare använts vid innehållsanalyser beträffande intellektuellt kapital hämtades och sammanställdes för att därefter översättas till svenska. De engelska termerna som lyfts från de tidigare studierna är: *skills, training, values, experiences, know-how, education, expertise, value, employee, knowledge, productivity, employee satisfaction, career development, competence* och *employee benefits* (Guthrie & Petty, 2000; Bontis, 2003; Bozzolan et al. 2003; Vergauwen & Alem, 2005; Vergauwen et al. 2007). Hänsyn togs även

till de olika definitionerna av humankapital (Goode, 1959; Bontis et al. 1999; Meritum Project, 2002). De svenska översättningarna återfinns i *figur 3*.

Till en början ingick ett flertal ord vid innehållsanalysen. I syfte att fastställa ordens relevans genomfördes en pilotstudie till en början för att undersöka i vilken utsträckning olika ord förekom. Pilotstudien genomfördes på Telias års- och hållbarhetsredovisning för räkenskapsåret 2020 som återfinns i *bilaga 1*.

Ord					
Kunskap	Kompeten	Erfarenhet	Kännedom	Kunnighet*	Intelligens*
Medarbetare	Anställd	Arbetstagare*	Arbetare*	Personal	Kollega*
Färdighet*	Förmåga	Talang	Skicklighet*	Duglighet*	Expertis
Utbildning	Meriter*	Träning*	Rutin*	Utveckling	Arbetsmiljö*
Häls	Välbefinnande*				

Figur 3 Indelning av sökord till innehållsanalysens pilotstudie

Antal ord som analyserades vid pilotstudien uppgick till 26 stycken och går att utläsa i *figur 3*. Telias års- och hållbarhetsredovisning för 2020 analyserades och datorns inbyggda sökfunktion användes i syfte att identifiera vilka olika sökord som förekom. De ord som inte förekom i års- och hållbarhetsredovisningen togs bort. Ovanstående ord som inte inkluderades i års- och hållbarhetsredovisningen markeras med en asterisk och togs sedan bort till följd av irrelevans. Efter pilotstudiens genomförande sammanställdes de slutliga sökorden som kom att ligga till grund för innehållsanalysen enligt följande:

Ord						
Kunskap	Kompeten	Kännedom	Erfarenhet	Medarbetar	Personal	Häls
Förmåga	Expertis	Anställd	Talang	Utbildning	Utveckling	

Figur 4 Sammanställning av sökord till innehållsanalysen

I *figur 4* visas de ord som användes som sökord vid innehållsanalysen. Totalt uppgick antal ord till 13 stycken efter genomförd pilotstudie. Orden *medarbetare*, *kompetens* och *hälsa* ändrades till *medarbetar*, *kompeten* och *häls* i syfte att hitta fler ord med koppling till

humankapital. Exempelvis kan det då under sökordet *medarbetar* även innefattas ord som *medarbetarundersökning* och *medarbetarnöjdhet*.

3.3 Kodningsschema

Bryman och Bell (2017) kritiserar till viss del innehållsanalyser. Att enbart analysera ord kan anses vara en enahanda uppgift som inte säger så mycket i egentlig mening (Bryman & Bell, 2017). Kodningsscheman är ett av dem tillvägagångssätt som kan tillämpas för att motverka denna kritik. Ett kodningsschema kan utformas på olika vis. För att förbättra studiens jämförbarhet har kodningsschemat i denna studie utformats i enlighet med studien utförd av Bozzolan et al. (2003). Studien utförd av Bozzolan et al. (2003) har även legat till grund för den studie som Singhal et al. (2022) genomfört. Kodningsschemat beaktar kontexten och fokuserar inte enbart på ordens frekvens. Att analysera kontexten ger mer ingående information om företagets rapportering av humankapital (Milne & Adler, 1999). Det går att analysera i vilka sammanhang orden används och det går att säkerställa att det finns en koppling till humankapital. Att enbart analysera enskilda ord kan leda till att ord tas med trots att det inte finns en koppling till humankapital. Kontexten analyserades utifrån tre kategorier, 0, 1, 2.

Ord vars kontext förmedlade information utan koppling till humankapital, inte gav någon information om humankapital eller upprepade tidigare information sorterades som kategori 0.

Ord vars kontext förmedlade information om humankapital som var av kvalitativ natur sorterades som kategori 1.

Ord vars kontext förmedlade information om humankapital som var av kvantitativ natur sorterades som kategori 2.

Endast kategori 1 och 2 beaktades vid genomförandet av de statistiska testerna och framställandet av graferna. Det finns forskare som hävdar att upprepningar bör beaktas då det kan indikera att författarna vill poängtera betydelsen av den informationen som presenteras (Beattie & Thompson, 2007). Valet att inte inkludera upprepningar grundar sig i att det inte tillför någon ny information om humankapitalet i företagen. Om upprepningar av samma information hade tagits med anser författarna att utfallet delvis hade blivit missvisande, då företag som presenterar samma mängd information ett flertal gånger hade uppvisat ett högre resultat än ett företag som presenterar informationen endast en gång.

Exempel på information som kodats som kvalitativ (1): ”Medarbetarna ska ha den kunskap och kompetens som krävs för att hjälpa våra kunder på bästa sätt, ge råd efter kundernas behov och följa gällande policyer och regelverk” (Handelsbanken, 2021).

Exempel på information som kodats som kvantitativ (2): ”Medelantalet anställda minskade med 2 procent till 3 947 medarbetare (4 027)” (Handelsbanken, 2021).

3.4 Framtagande av studiens avgränsningar

3.4.1 Val av tidsintervall

Studien innefattar års- och hållbarhetsredovisningar från åren 2010, 2012, 2014, 2016, 2018 och 2020. De aktuella åren valdes utifrån avsikten att undersöka utvecklingen över tid inom de olika branscherna. År 2010 valdes som startpunkt då tidigare studier inte har utförts under tidsperioden. Tidigare studier som undersöker utvecklingen av rapporteringen av humankapital i års- och hållbarhetsredovisningar har genomförts både under 1990-talet och 2000-talet men det har inte utförts några liknande studier under 2010-talet, författarna veterligen. Det har därmed framkommit en kunskapslucka som gör tidsperioden intressant att undersöka.

3.4.2 Val av branscher

I syfte att undersöka potentiella skillnader i rapporteringen mellan två branscher vars kunskapsintensitet och utbildningsnivå skiljer sig åt valdes finans- och försäkringsbranschen samt byggbranschen. Företags eller branschers kunskapsintensitet kan vara svår att mäta, delvis på grund av att begreppet kunskapsintensitet inte har en entydig definition. Den mätningen underlättas med studiens definition av kunskapsintensitet då utbildningsnivån i respektive bransch är lättillgänglig. I november 2020 var andelen som hade eftergymnasial utbildning och förvärvsarbetade inom byggbranschen 16% (Regionfakta, 2022). Motsvarande andel inom finans- och försäkringsbranschen var 64% (Regionfakta, 2022). Eftergymnasial utbildning på minst tre år var 7% för byggbranschen och 45% för finans- och försäkringsbranschen (Regionfakta, 2022). De betydande skillnaderna i utbildningsnivå mellan de två branscherna var grunden till valet av studieobjekt då det ansågs intressant att

jämföra eventuella skillnader i redovisningen av humankapital i två branscher där skillnaderna är så stora.

Ytterligare en orsak till valet av bransch var att en stor del av både finans- och försäkringsbranschen och byggbranschen i Sverige består av svenska bolag. En betydande del av datan som studien bygger på baseras på års- och hållbarhetsredovisningar. Bedömningen gjordes därför att företagen som inkluderas i studien skulle presentera sina rapporter på svenska.

3.4.3 Val av företag

Studien har haft som krav att företagen ska befinna sig på den svenska marknaden. Avsikten med studien var även att analysera de största företagen inom vardera bransch. Detta eftersom större företag tenderar att ha fler anställda och därmed besitter mer humankapital. Tidigare forskning tyder också på att ett företags storlek har positiv inverkan på mängden rapporterat intellektuellt kapital (Bozzolan et al. 2003; Striukova et al. 2008; Bozzolan et al. 2006). För att analysen skulle kunna genomföras med jämförbarhet och utifrån sökorden i *avsnitt 3.2.1* krävdes även att företagens rapporter samtliga var producerade på svenska och att företagen har sitt säte i Sverige. Inom byggbranschen och finans- och försäkringsbranschen valdes med detta i åtanke fyra företag inom vardera bransch.

Riksbanken (2021) samlar dagligen in rapporter från dess penningpolitiska motparter (banker) som anses vara av väsentlig betydelse för marknaden. Eftersom bankerna som är en del av denna lista är de banker med störst betydelse för den svenska marknaden genomfördes därför urvalet bland dessa. De banker som har sitt säte i Sverige och är en del av listan är: Länsförsäkringar Bank AB, SBAB Bank AB, Skandinaviska Enskilda Banken AB (SEB), Skandiabanken Aktieföretag (Skandia), Svenska Handelsbanken AB (Handelsbanken) och Swedbank AB (Swedbank) (Riksbanken, 2021). För att identifiera de fyra största bland dessa banker så utgick studien från den balansomslutning som rapporterats i vardera årsredovisning 2021. De banker som ingår i studien är således: Handelsbanken, SEB, Skandia och Swedbank. Länkar till samtliga årsredovisningar återfinns i *bilaga 1*.

För att få jämförbarhet i studien valdes även företagen inom byggbranschen med hjälp av balansomslutning. Statista (2022) har producerat en lista där företagen inom byggbranschen

rangordnas efter omsättning. Utifrån denna lista gjordes ett urval om de sex största företagen inom denna kategori för att sedan identifiera de fyra med störst balansomslutning. Urvalet utfördes på så vis för att återspegla tillvägagångssättet vid val av banker. De sex största företagen utifrån omsättning år 2021 och med säte i Sverige var: Peab, NCC, Skanska, JM, Svevia, och Serneke (Statista, 2022). De företag med störst balansomslutning år 2021 var: JM, NCC, Peab och Skanska. Länkar till samtliga årsredovisningar återfinns i *bilaga 1*.

3.5 Insamling av års- och hållbarhetsredovisningar

3.5.1 Generellt för samtliga företag

Års- och hållbarhetsredovisningarna för samtliga företag ligger upplagda på deras webbsidor. Rapporterna laddades ned i syfte att analyseras. I de fall årsredovisningen och hållbarhetsredovisningen är separata analyserades dem som om det vore en och samma rapport. Detta utfördes i avseende att motverka effekterna av upprepningar som annars förekommit. Länkar till samtliga rapporter går att finna i *bilaga 1*.

3.5.2 Finans- och försäkringsbranschen

3.5.1.1 Handelsbanken

Års- och hållbarhetsredovisningarna är för åren 2010, 2012, 2016 och 2018 uppdelade. Årsredovisningen är en del för sig och så även hållbarhetsredovisningen. Rapporterna för 2014 och 2020 är sammansatta i en års- och hållbarhetsredovisning.

3.5.1.2 SEB

SEB producerade mellan 2010-2016 deras hållbarhetsredovisning i en separat rapport. Därefter, 2018-2020, övergick SEB till att sammanställa dessa två rapporttyper i en samlad års- och hållbarhetsredovisning.

3.5.1.3 Skandia

Skandias rapporter ingår i årsredovisningen mellan 2010-2016 och i års- och hållbarhetsredovisningen mellan 2018-2020.

3.5.1.4 Swedbank

Swedbanks tillvägagångssätt vid rapportskrivning har varierat under tidsperioden. För år 2010 ingår hållbarhetsredovisningen i årsredovisningen. Åren 2012, 2014 och 2016 är det två separata rapporter som dels består av årsredovisning och hållbarhetsredovisning/GRI-rapport. Rapporterna för år 2018 och 2020 består av en sammansatt års- och hållbarhetsredovisning.

3.5.3 Byggbranschen

3.5.2.1 JM

Samtliga av JM:s rapporter ingår i årsredovisningen för hela tidsintervallet.

3.5.2.2 NCC

NCC:s samtliga rapporter ingår i årsredovisningen för hela tidsintervallet.

3.5.2.3 PEAB

PEAB:s rapporter ingår i årsredovisningen mellan 2010-2014 och i års- och hållbarhetsredovisningen mellan 2016-2020. 2020 publicerade PEAB även ett appendix med hållbarhetsdata utöver det årets års- och hållbarhetsredovisning.

3.5.2.4 Skanska

Samtliga av Skandias rapporter ingår i årsredovisningen mellan 2010-2016 och i års- och hållbarhetsredovisningen mellan 2018-2020.

3.6 Framtagande av diagrammodeller

För att visualisera resultatet av innehållsanalyserna för företagen använder sig studien av stapeldiagram. Stapeldiagrammen utformades i två versioner för att återspegla resultatet både i totala termer och med hänsyn till utvecklingen av års- och hållbarhetsredovisningarnas sidantal. Den första diagrammodellen innehåller antalet ord som förekommer i kvalitativ och kvantitativa kontext i två separata staplar för vardera undersökningsår. Den andra diagrammodellen tar hänsyn till utvecklingen av års- och hållbarhetsredovisningarna. I syfte att eliminera påverkan av förändringar i omfånget av rapporterna, räknat i sidantal, tillämpas en sidkvot. Sidkvoten utgår från studiens startpunkt, år 2010, och är utformad på följande vis:

$$\text{Sidkvot} = \frac{\text{Antalet sidor i företag Y:s rapporter för år 20XX}}{\text{Antalet sidor i företag Y:s rapporter 2010}}$$

Exempel sidkvot: $\frac{125}{100} = 1,25$

Sidkvoten användes därefter för att få fram ett modifierat antal kvalitativa och kvantitativa ord:

$$\text{Modifierat antal kvalificerade ord} = \frac{\text{Antalet kvalitativa/kvantitativa ord i företag Y:s rapporter för år 20XX}}{\text{Sidkvot}}$$

Exempel Modifierat antal kvalificerade ord: $\frac{150}{1,25} = 120$

Det modifierade antalet kvalificerade ord presenterades därefter i två separata staplar med samma kategorisering som i den första diagrammodellen för vardera undersökningsår.

Detta tillvägagångssätt tillämpades för att undvika missvisande resultat. Genom att tillämpa sidkvoten gynnas inte företag vars rapporter initialt är mindre omfattande sett till sidantal. Utvecklingen hade för ett företag med det kriteriet ökat i större utsträckning än företag vars rapportering initialt är mer omfattande sett till sidantal. Utan att ta hänsyn till års- och hållbarhetsredovisningarnas omfång hade jämförelser mellan branscherna försvårats då de valda företagen inom finans- och försäkringsbranschen producerar mer omfattande års- och hållbarhetsredovisningar än motsvarande företag inom byggbranschen.

3.7 Statistisk metod

3.7.1 Multipel regressionsanalys

I syfte att kunna testa hypoteserna beträffande hur rapporteringen av humankapital påverkas av faktorerna ”bransch” och ”år” ansågs en multipel regressionsanalys vara lämplig. Multipel regressionsanalys innebär enligt Körner och Wahlgren (2015): ”att man analyserar variationen i den beroende variabeln med hjälp av flera förklarande variabler.” (Körner & Wahlgren, 2015, s.396).

Multipel regressionsanalys har använts för att testa följande hypoteser:

Hypotes 1: Rapporteringen av humankapital har ökat mellan år 2010-2020

H0: Det finns inget samband mellan andel ord som rapporteras och år

H1: Det finns ett samband mellan andel ord som rapporteras och år

Hypotes 2: Det finns en skillnad i rapporteringen av humankapital mellan två branscher med olika kunskapsintensitet

H0: Det finns inget samband mellan andel ord som rapporteras och bransch

H1: Det finns ett samband mellan andel ord som rapporteras och bransch.

Beroende variabel, Y	Andel ord som rapporteras kopplat till humankapital
Oberoende variabel, X1	Bransch
Oberoende variabel, X2	Årtal

Figur 5 Beroende och oberoende variabler till multipel regressionsanalys

Vid beräkning av den beroende variabeln har hänsyn tagits till antalet sidor som respektive företags årsredovisningar har, se *figur 5*. År 2010 har fungerat som basår, och utvecklingen för resterande år har följaktligen beräknas utifrån år 2010. Den första oberoende variabeln, bransch, är en kvalitativ dikotom variabel till följd av att den endast kan anta två olika värden (Körner & Wahlgren, 2015). Bransch har delats upp i byggbranschen som antar värdet "0" och finans- och försäkringsbranschen som antar värdet "1". Den andra oberoende variabeln, årtal, antar värdena 1-5 för åren 2012, 2014, 2016, 2018 och 2020. Till följd av att år 2010 används som basår har observationer enbart genomförts för fem stycken år, 2012-2020.

Vid beräkning av den beroende variabeln "andel ord" har hänsyn till att börja med tagits till antalet sidor som respektive företags årsredovisning har. Det totala antalet ord av kvalitativ och kvantitativ karaktär har sedan dividerats med sidantalet. Kvoten har sedan använts för att beräkna utvecklingen för år 2012- 2020, där år 2010 har använts som basår. Exempelvis om NCC:s totala antal ord för 2012 uppgår till 197 och antalet sidor är 116 stycken blir kvoten $197/116 = 1,698$. För basåret 2010 är kvoten $168/112 = 1,5$. För att få fram utvecklingen med hänsyn till sidantal divideras $1,698$ med $1,5 \rightarrow 1,698/1,5 = 1,132$. Rapporteringen för NCC har således ökat med $1,132 = 13,2\%$ mellan år 2010 och 2012.

I syfte att tydliggöra varje oberoende variabels påverkan på den beroende variabeln har den standardiserade betakoefficienten använts. Den standardiserade betakoefficienten visar i enheter av standardavvikelse hur en oberoende variabel påverkar den beroende variabeln när den andra oberoende variabeln är konstant (Kutner, Nachtsheim & Neter, 2004). Koefficienten kan anta ett värde mellan -1 till 1 och ju mer värdet är skilt från 0 desto större påverkan har den oberoende variabeln på den beroende variabeln (Kutner et al. 2004)

Determinationskoefficienten visar i vilken utsträckning variationerna i den beroende variabeln kan förklaras av variationer i de oberoende variablerna (Djurfeldt, Larsson & Stjärnhagen, 2018). Om den multipla regressionsanalysen innehåller färre än 200 stycken observationer ska den justerade determinationskoefficienten användas i syfte att undvika missvisande resultat (Djurfeldt et al. 2018). Följaktligen har denna studie använt den justerade determinationskoefficienten.

3.7.2 Säkerställande av regressionsanalysens genomförbarhet

Hänsyn måste tas till olika faktorer i syfte att säkerställa att den multipla regressionsanalysen kan genomföras med rättvisande resultat. Initialt genomfördes en residualanalys, vilken visar om residualerna är normalfördelade och om modellen kan anses uppfylla kraven för linjäritet (Körner & Wahlgren, 2015). Ett statistiskt test genomfördes även för att se om multikollinearitet förekom. Multikollinearitet innebär att de förklarande variablerna är starkt korrelerade med varandra, vilket bidrar till större medelfel och osäkrare skattningar (Körner & Wahlgren, 2015). För att säkerställa att de två oberoende variablerna inte är korrelerade med varandra gjordes en beräkning av VIF-värdet. VIF-värdet ska understiga 10 för att säkerställa att det inte finns någon kritisk multikollinearitet (Gokmen, Dagalp & Kilickaplan, 2022).

3.8 Studiens trovärdighet

3.8.1 Reliabilitet

En studie har hög reliabilitet om studien uppnår samma resultat när den replikeras (Bryman & Bell, 2017). När det kommer till kvalitativ forskning är detta något som är svårt att uppnå eftersom de faktorer som undersöks är under ständig förändring (Bryman & Bell, 2017). Historiska års- och hållbarhetsredovisningar förblir emellertid konstanta och lättillgängliga. Till skillnad från intervjuer påverkas års- och hållbarhetsredovisningar inte av faktorer som

intervjuobjektets minne eller hur länge personen varit anställd inom företaget. Denna studie har primärt baserats på data insamlad från års- och hållbarhetsredovisningar. Den insamlade datan har analyserats utifrån kodningsschemat i *avsnitt 3.3*. Genomförandet av varje innehållsanalys har även utförts av två författare oberoende av varandra för att eliminera felkällor och minska subjektiviteten. Detta segment av studien anses därför ha reliabilitet.

Studien har även baserats på tidigare vetenskapliga artiklar. Artiklarna har legat till grund för studiens tillvägagångssätt när det kommer till kodningsschema och användandet av innehållsanalys. Vetenskapliga artiklar har även legat till grund för definiering och förklaring av de begrepp som tagits upp under *avsnitt 2*. Samtliga av dessa är granskade och inkluderade i vetenskapliga journaler. Därmed anses även detta segment av studien ha reliabilitet.

3.8.2 Validitet

Graden av validitet för en studie fastställs utifrån om det som föreskrivits faktiskt är det som undersöks (Bryman & Bell, 2017). Det finns enligt Bryman och Bell (2017) olika typer av validitet. Begreppsvaliditet, även benämnd teoretisk validitet, visar på sambandet mellan ett begrepp och hur begreppet mäts (Bryman & Bell, 2017). Med detta i beaktning genomfördes denna studie med en utarbetad kodad innehållsanalys. Tillvägagångssättet analyserar i vilka sammanhang orden används, vilket medför att det går att säkerställa en koppling till humankapital. Att enbart analysera enskilda ord kan leda till att ord tas med trots att de inte har en koppling till humankapital. Extern validitet beskriver hur väl en studies resultat går att generalisera (Bryman & Bell, 2017). Då studien omfattar enbart de största företagen och ett litet urval inom branscherna så kan resultatet inte generaliseras fullt ut. Den ekologiska validiteten innebär att samma resultatet av en studie uppnås oavsett om den genomförs i testmiljö eller uppkommer i naturliga situationer (Bryman & Bell, 2017). Studien har analyserat redan naturligt förekommande fenomen genom de års- och hållbarhetsredovisningar som företagen har producerat för deras intressenter. Detta innebär att Bryman och Bells (2017) kategorier för validitet i så stor utsträckning som möjligt tagits i beaktning och att validitet för studien kan antas.

4 Empiri

För varje företag presenteras nedan två olika diagram. Det första diagrammet visar med vilken frekvens i absoluta tal som de 13 orden förekom i årsredovisningarna för varje mätpunkt, exklusive upprepande information. Det andra diagrammet tar hänsyn till utvecklingen av omfånget på årsredovisningen för företagen med år 2010 som basår. För att tydliggöra storleksutvecklingen på årsredovisningarna presenteras även ett diagram för varje bransch som visar antalet sidor som respektive företags årsredovisning består av under mätperioden. För de företag och år som års- och hållbarhetsredovisningen finns i olika dokument summeras antalet sidor för de båda dokumenten.

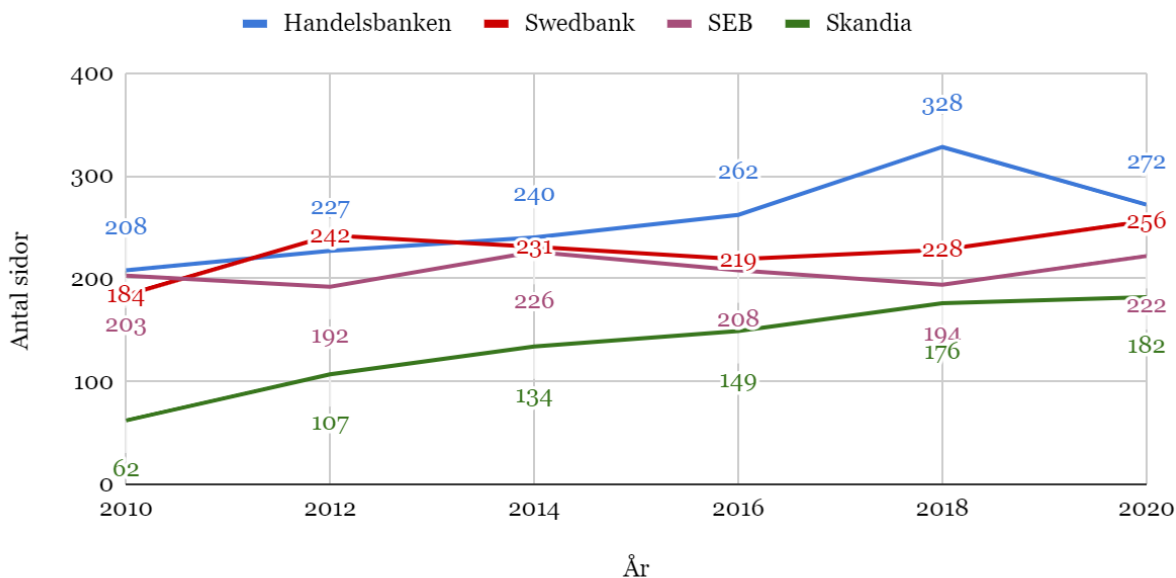
Den blå stapeln i varje diagram motsvarar antalet gånger orden förekommer i kvalitativ kontext för varje år. Den röda stapeln motsvarar antalet gånger orden förekommer i kvantitativ kontext för varje år. Samtliga diagram i *avsnitt 4.1, 4.2 och 4.3* refereras till i underliggande stycke med beskrivande text. I de fall ett diagram utöver det direkt ovanliggande beskrivs refereras det till.

Exempel på när ett ord kodas som kvalitativ information: ”Skandia verkar i en föränderlig bransch och har högt satta mål för koncernens verksamhet. Det kräver engagerade, kunniga och kreativa medarbetare” (Skandia, 2021). Ordet som identifierades av sökfunktionen var ”medarbetare” och informationen kodades som kvalitativ.

Exempel på när ett ord kodas som kvantitativ information: ”Medelantal anställda:” följt av information om medelantalet anställda i siffror. Ordet som identifierades av sökfunktionen var ”anställd” och informationen kodades som kvantitativ.

4.1 Resultat för finans- och försäkringsbranschen

Års- och hållbarhetsredovisningarnas utveckling av antal sidor för finans- och försäkringsbranschen

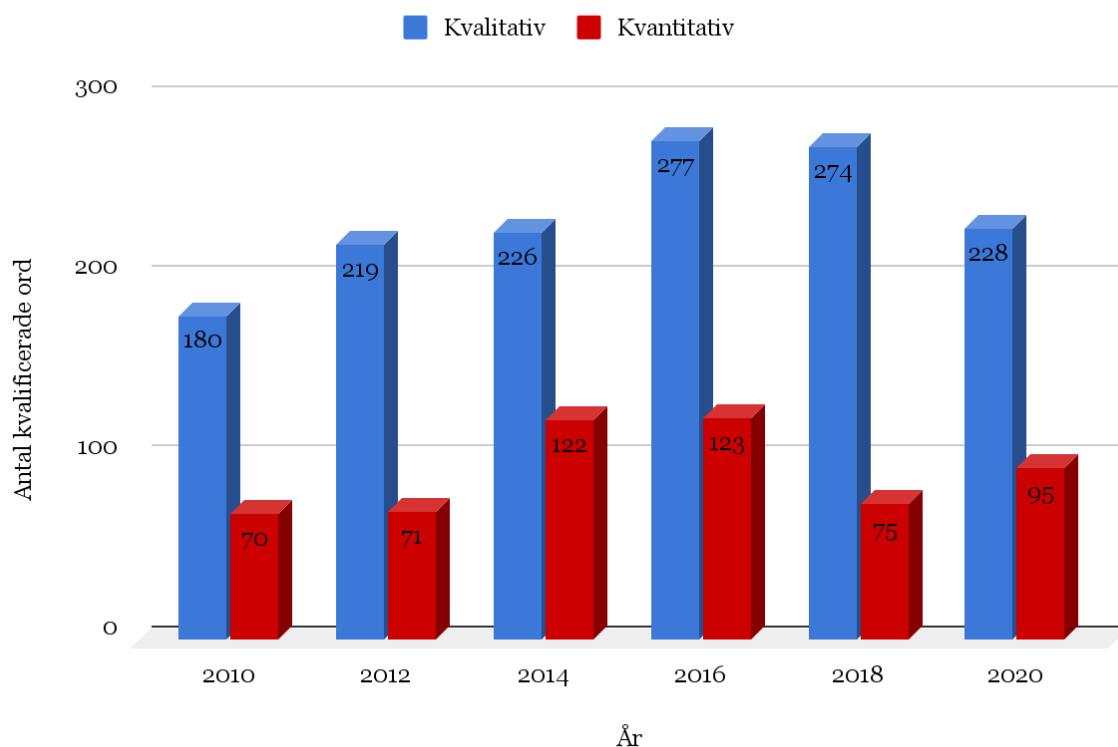

Figur 6 Antalet sidor på års- och hållbarhetsredovisningarna för företagen inom finans- och försäkringsbranschen 2010-2020.

Den generella rapportmängden har under tidsintervallet ökat för samtliga av företagen inom finans- och försäkringsbranschen. Den största ökningen för perioden skedde för Skandia vars sidantal ökade med 193,5%. Utvecklingen för de andra företagen var inte lika framträdande men omfånget av rapporterna har ökat för samtliga företag.

4.1.1 Handelsbanken

Rapportering av humankapital för Handelsbanken

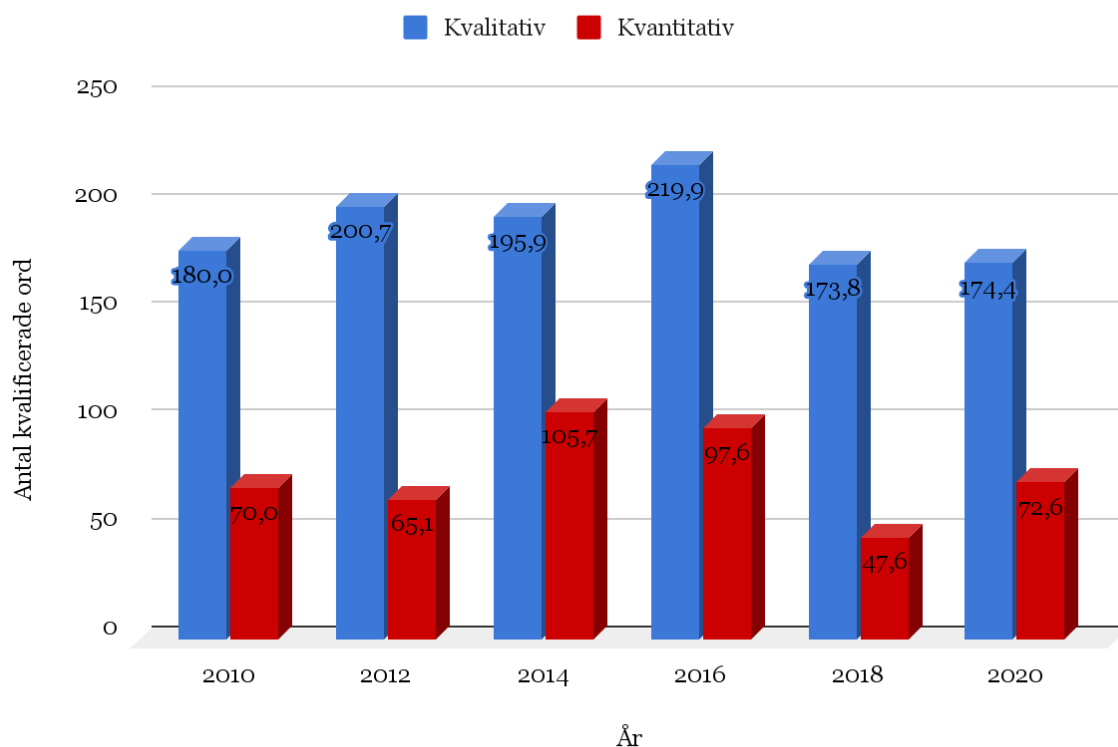

Figur 7 Antalet ord om humankapital som rapporteras av Handelsbanken 2010-2020

Det går att urskilja en ökning i utvecklingen av antalet ord som rapporteras kopplat till humankapital i Handelsbankens årsredovisningar mellan år 2010-2016. Det gäller såväl för ord i kvalitativ och kvantitativ kontext. Den kvalitativa rapporteringen av humankapital minskade från år 2016-2020, samtidigt som den kvantitativa rapporteringen till en början minskade och ökade sedan under perioden 2018 och 2020.

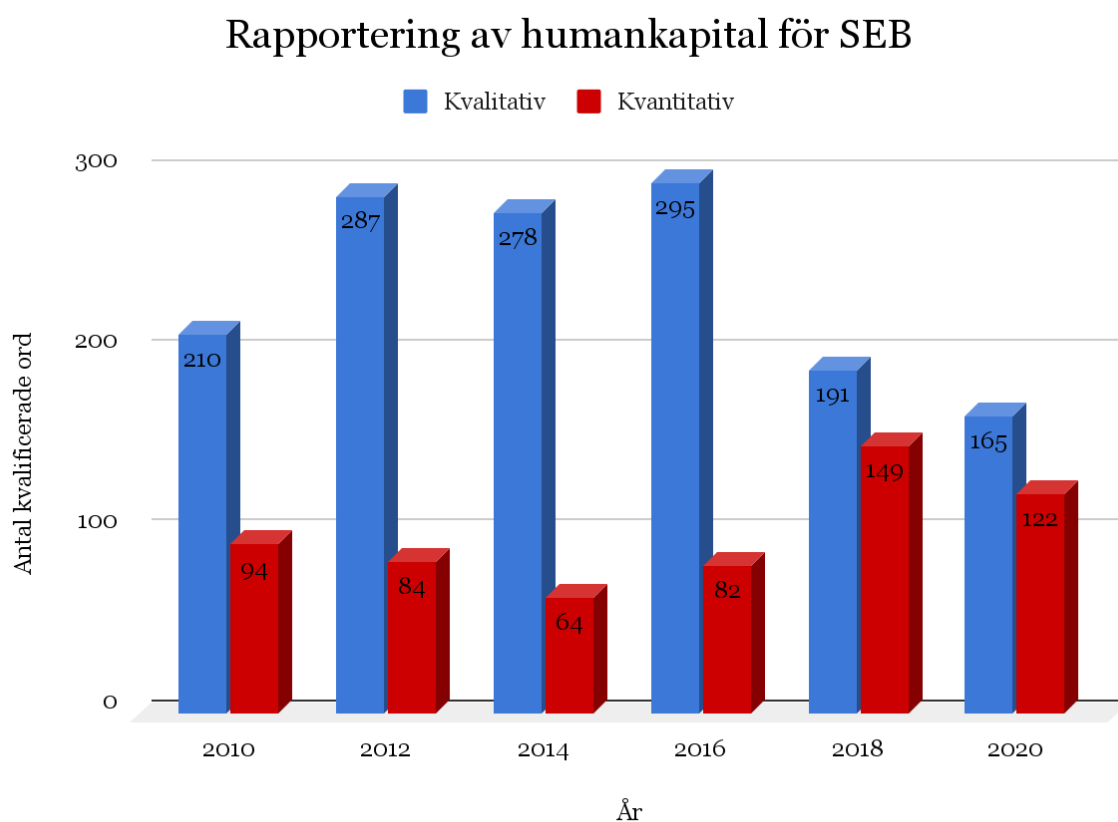
Rapportering av humankapital för Handelsbanken (sidkvot)

Figur 8 Handelsbankens rapportering av humankapital med hänsyn till sidantal

Utvecklingen för Handelsbanken är inte lika tydlig när hänsyn tas till sidantal i årsredovisningarna. Det går att urskilja en ökning av den kvalitativa informationen som rapporteras kopplat till humankapital under år 2010-2016. Därefter sker en minskning av kvalitativ rapportering från 2016-2020. Rapporteringen av kvantitativ information har både ökat och minskat under perioden, men totalt sett är ökningen liten från 2010-2020.

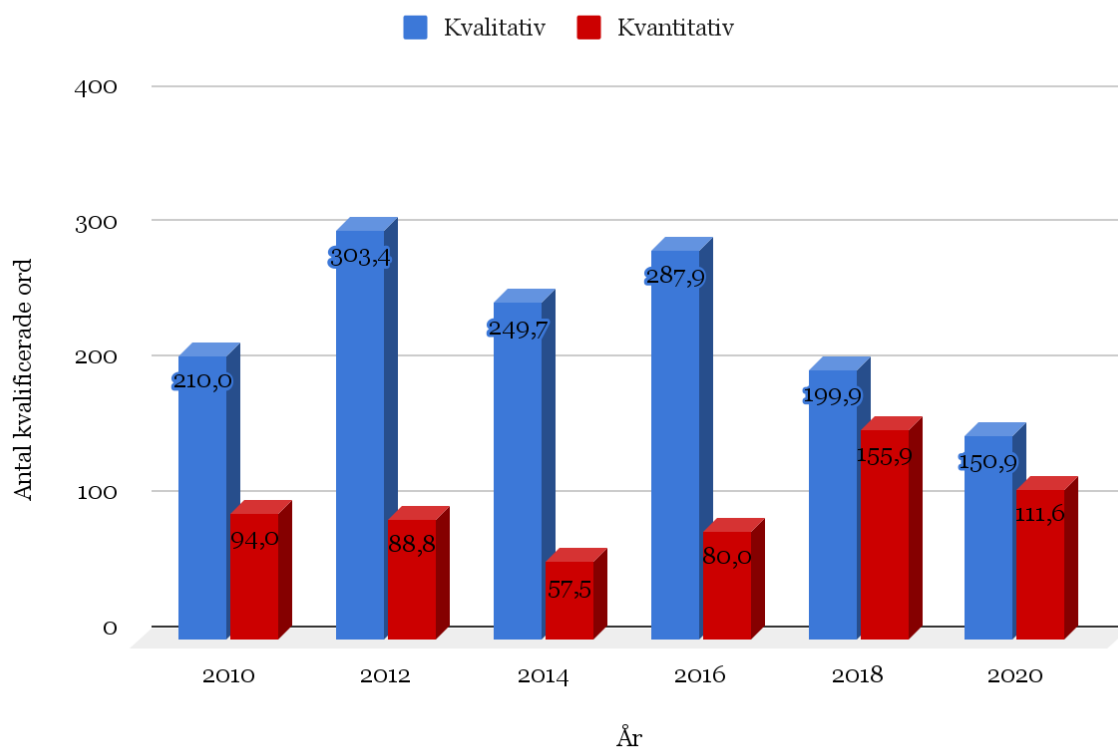
4.1.2 SEB

Figur 9 Antalet ord om humankapital som rapporteras av SEB 2010-2020

Den utveckling som observerats i SEB:s årsredovisningar är främst att den totala mängden kvalitativa beskrivningar av humankapital har minskat, samtidigt som den totala mängden kvantitativa beskrivningar har ökat. De kvalitativa beskrivningarna ökade initialt, däremot är det svårt att urskilja ett mönster när det kommer till de kvantitativa beskrivningarna. Det sker efter 2016 ett skifte där antalet kvalitativa beskrivningar minskar.

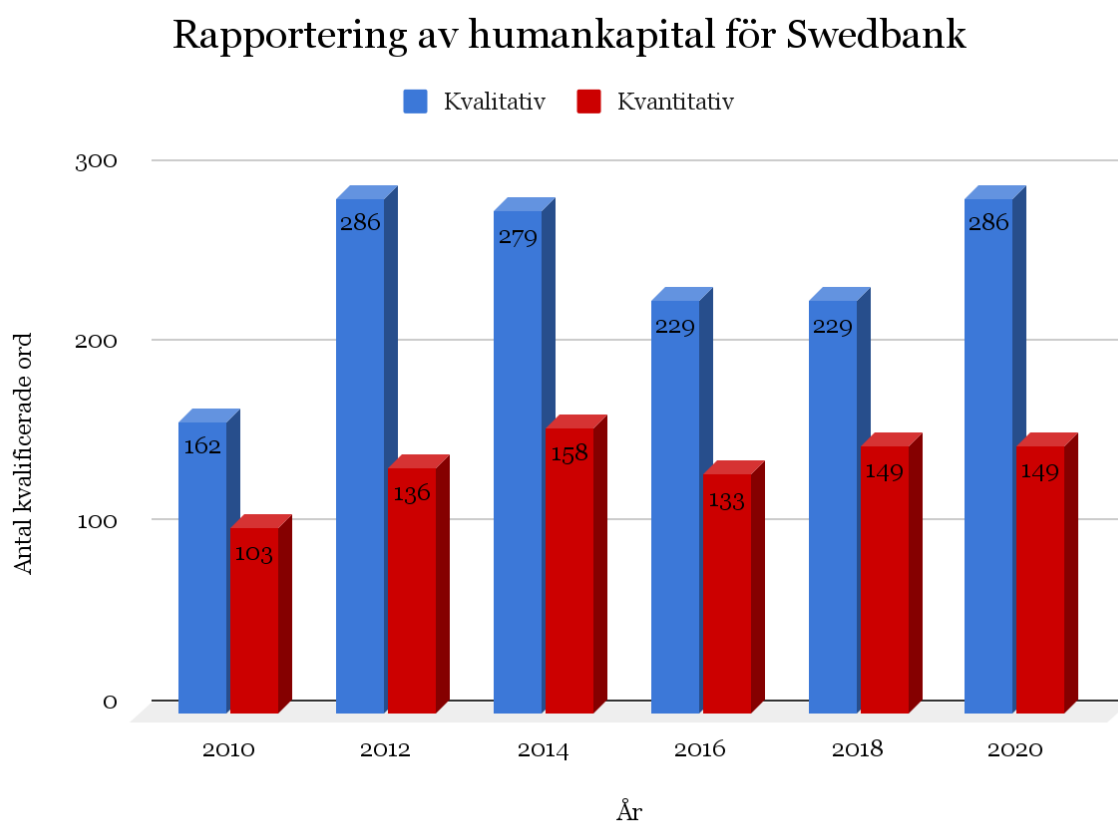
Rapportering av humankapital för SEB (Sidkvot)

Figur 10 SEB:s rapportering av humankapital med hänsyn till sidantal

Utvecklingen med sidantal i hänsyn är liknande den som skett i det i totala termer. Det går återigen att se att mängden kvalitativa beskrivningar av humankapital har minskat, samtidigt som den totala mängden kvantitativa beskrivningar har ökat. Samma skifte som återfinns i *figur 9* går även att observera med hänsyn till sidantal.

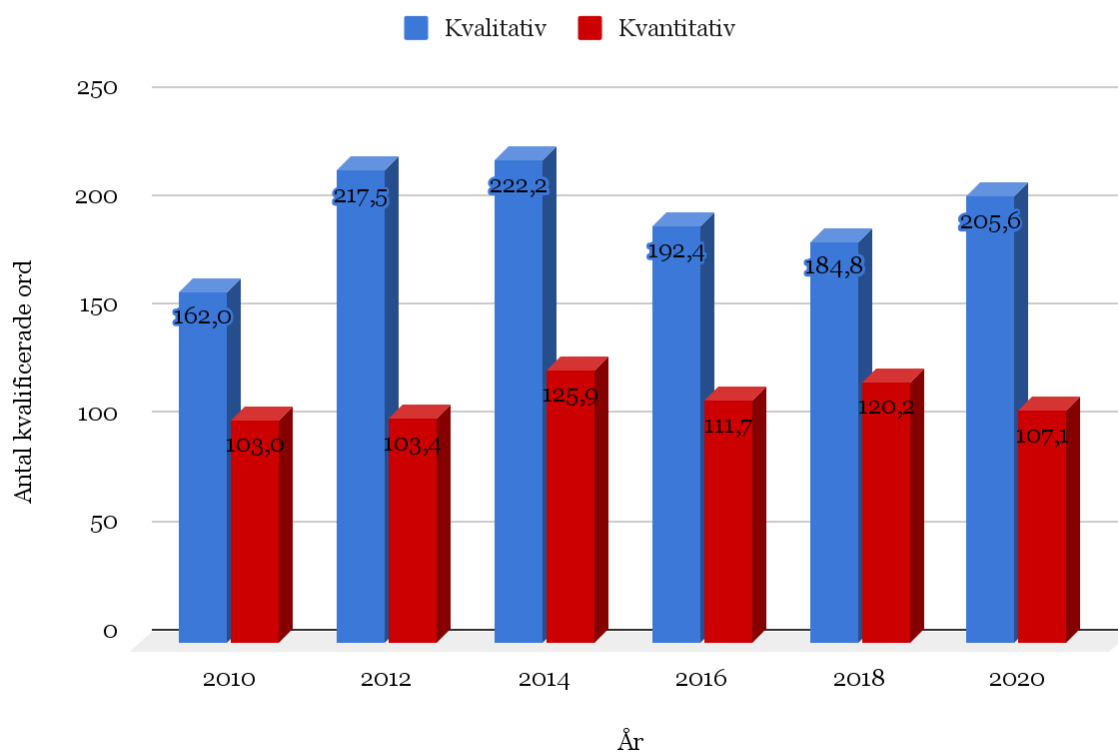
4.1.3 Swedbank

Figur 11 Antalet ord om humankapital som rapporteras av Swedbank 2010-2020

Swedbanks kvalitativa rapportering av humankapital har ökat från 2010-2012. Den kvantitativa rapporteringen ökade mellan 2010-2014 och sedan skedde en minskning av rapporteringen av kvantitativ information mellan 2014-2020. Sett över perioden ökade både den kvalitativa och kvantitativa rapporteringen.

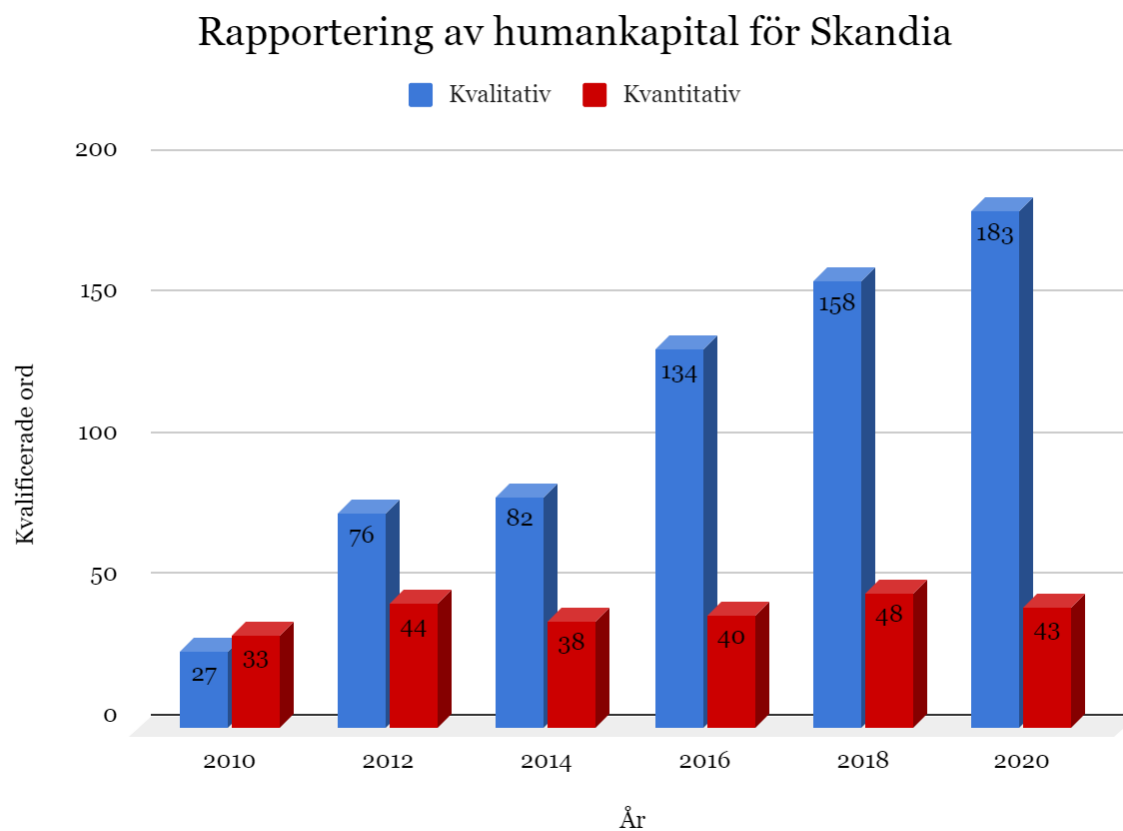
Rapportering av humankapital för Swedbank (sidkvot)

Figur 12 Swedbanks rapportering av humankapital med hänsyn till sidantal

Ökningen av rapporteringen av kvalitativ och kvantitativ information blir inte lika stor när hänsyn tas till sidantal. Utvecklingen med hänsyn till sidantal skiljer sig inte mycket från *figur 11*. Det har fortfarande skett en ökning, men ökningen är inte lika stor.

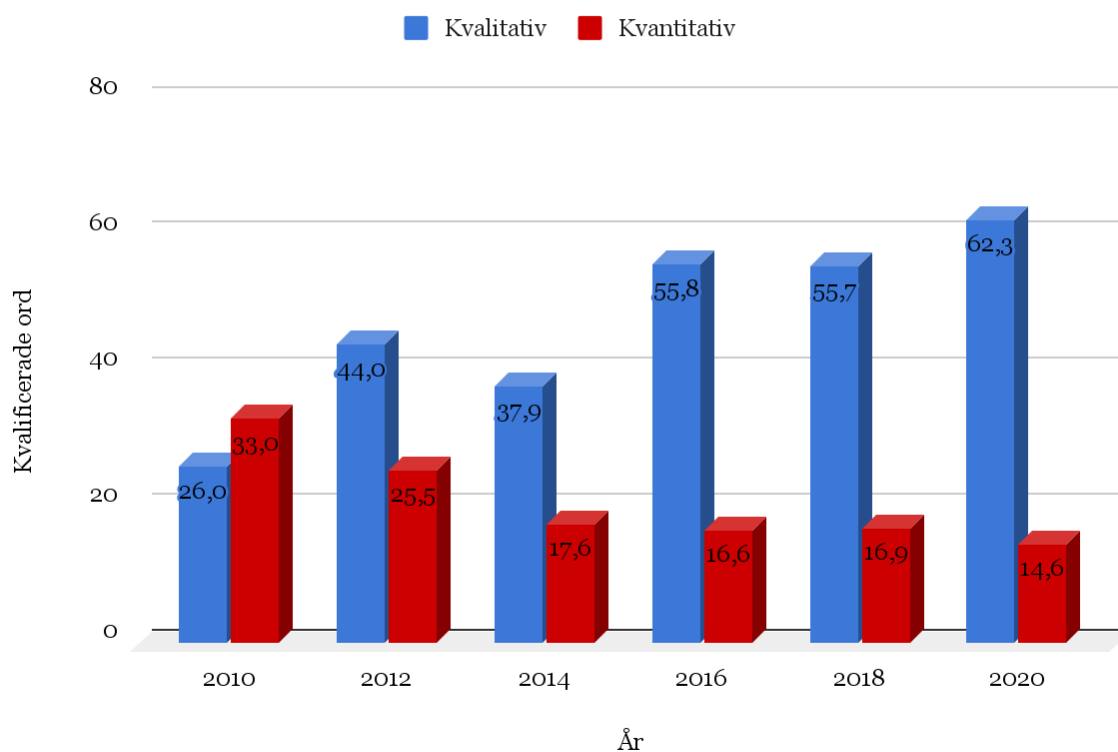
4.1.4 Skandia

Figur 13 Antalet ord om humankapital som rapporteras av Skandia 2010-2020

Det har skett en stor ökning av rapporteringen av kvalitativ information för Skandia under mätperioden. De största förändringarna ägde rum mellan 2010 och 2012 samt 2014 och 2016. Den kvantitativa rapporteringen varierade under den tioåriga perioden, men ökade sammantaget måttligt.

Rapportering av humankapital för Skandia (sidkvot)

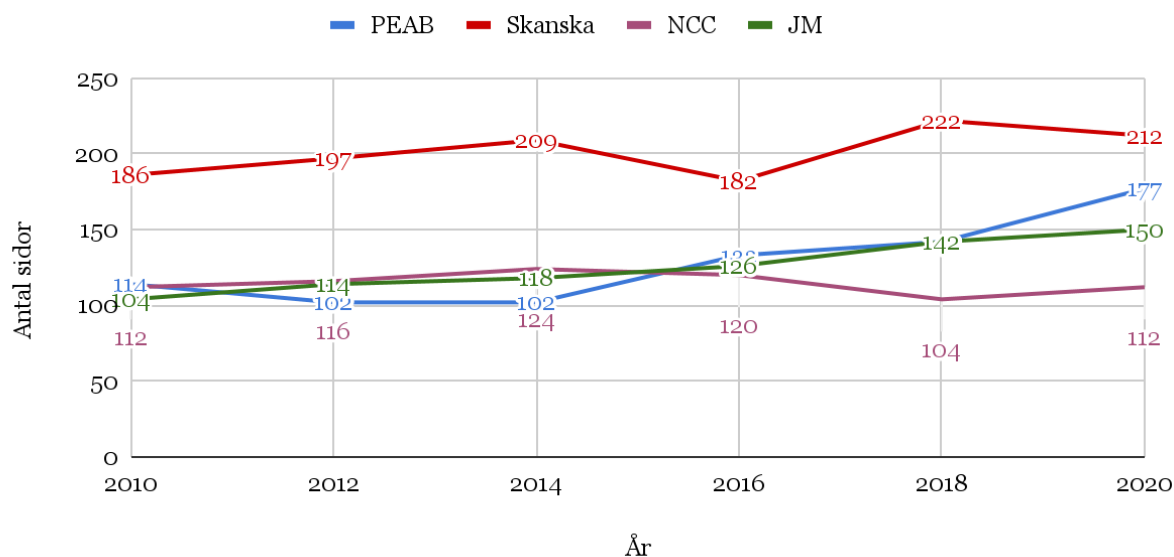

Figur 14 Skandias rapportering av humankapital med hänsyn till sidantal

Utvecklingen för Skandia blir annorlunda när sidantalet beaktas. Den kvalitativa rapporteringen ökar, men inte med lika mycket som när hänsyn endast togs till antalet ord. I kontrast till *figur 13* minskar istället rapporteringen av kvantitativ information under mätperioden.

4.2 Resultat för byggbranschen

Års- och hållbarhetsredovisningarnas utveckling av antal sidor för byggbranschen

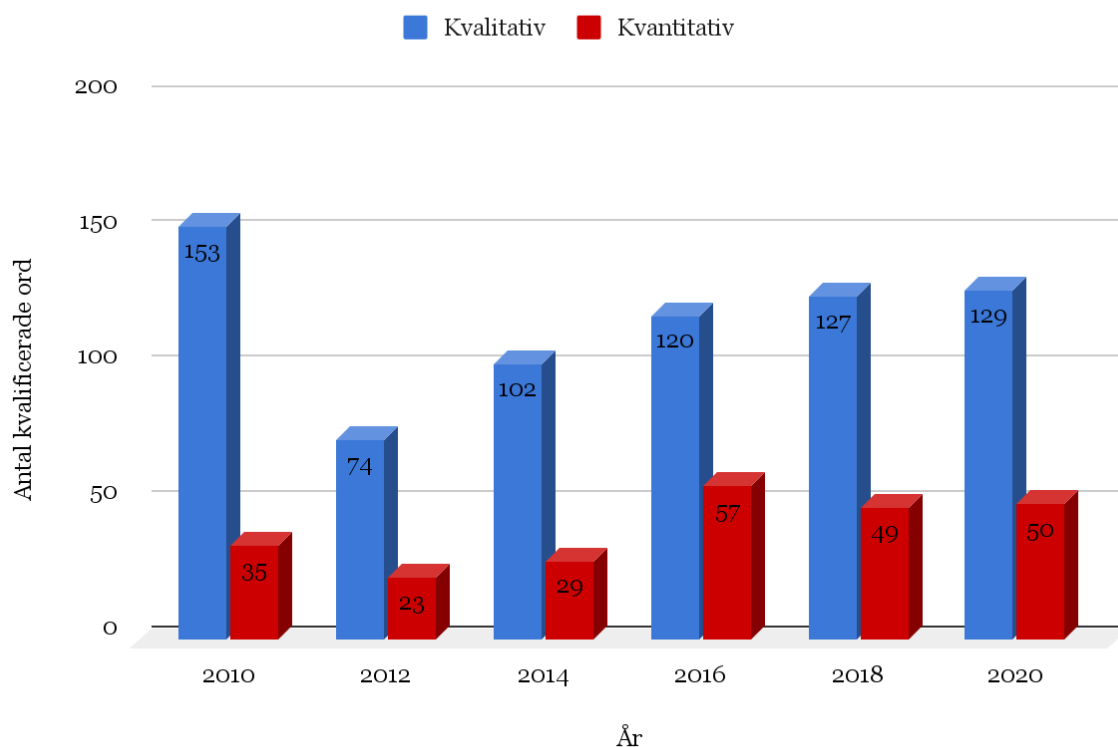
Figur 15 Antalet sidor på års- och hållbarhetsredovisningarna för företagen inom byggbranschen 2010-2020

Det går att utläsa att antalet sidor i års- och hållbarhetsredovisningen för byggbranschen har ökat för tre av de fyra företag som analyserades. Störst utveckling skedde för PEAB vars sidantal ökade med 55,3%. Det enda företag i studien vars sidantal inte ökat är NCC. Antalet sidor har under tidsintervallet fluktuerat men är lika i start- och slutpunkten.

4.2.1 PEAB

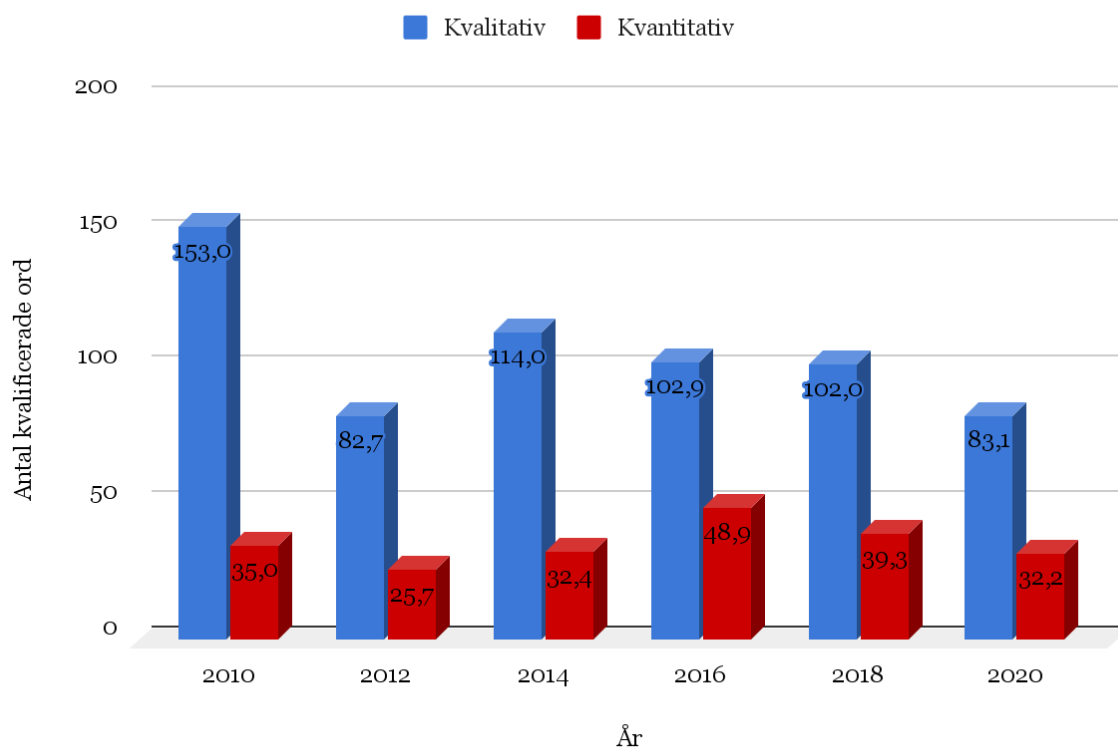
Rapportering av humankapital för PEAB

Figur 16 Antalet ord om humankapital som rapporteras av PEAB 2010-2020

PEAB:s rapportering av kvalitativ information har minskat under mätperioden. En minskning kan utläsas mellan år 2010 och 2012. Därefter ökade rapporteringen av kvalitativ information successivt, men antalet ord uppgick inte till samma nivå som den initiala nivån år 2010. Det går inte att utläsa en tydlig trend för rapporteringen av kvantitativ information, men sammantaget under mätperioden har det skett en ökning.

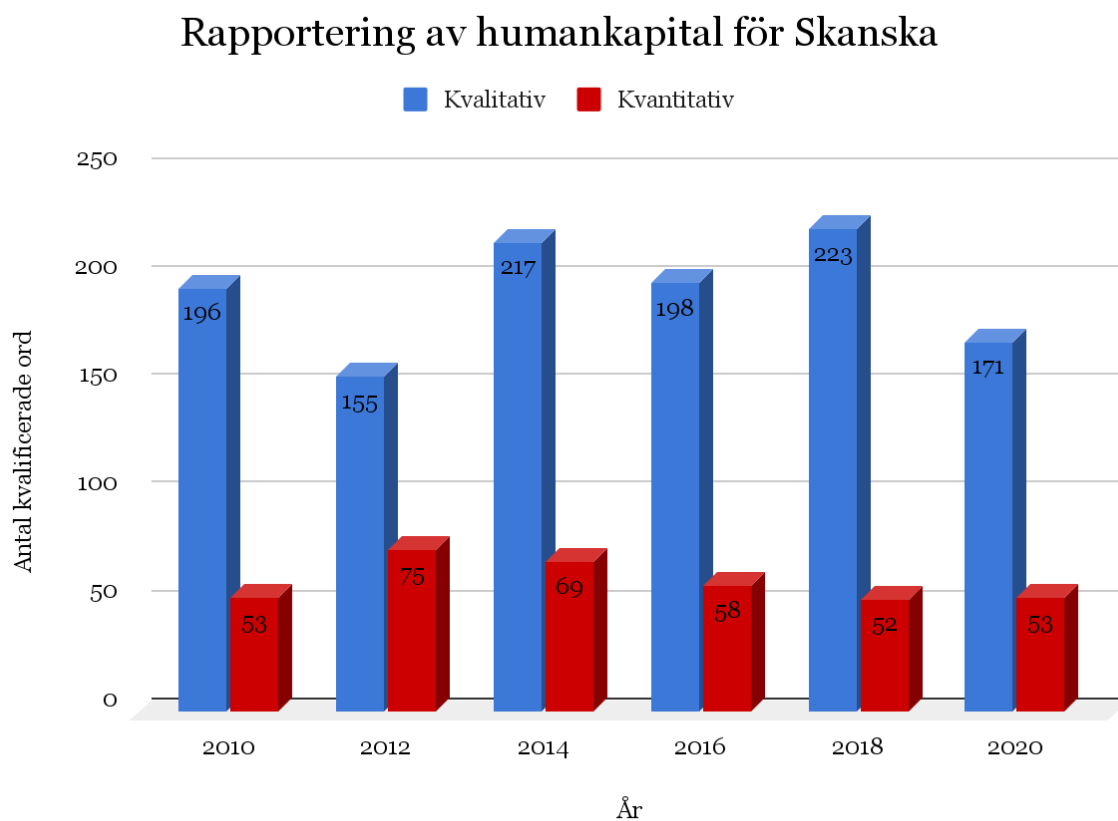
Rapportering av humankapital för PEAB (sidkvot)

Figur 17 PEABs rapportering av humankapital med hänsyn till sidantal

När hänsyn tas till sidkvot kan det fortfarande utläsas att PEAB:s rapportering av kvalitativ information minskar mycket de två första åren. Den stora skillnaden är att den kvalitativa rapporteringen inte fortsätter att öka efter 2014, utan minskar istället fram till år 2020. Rapporteringen av kvantitativ information har sammantaget under mätperioden minskat lite, i kontrast till utvecklingen i *figur 15* där sidantalet frånses.

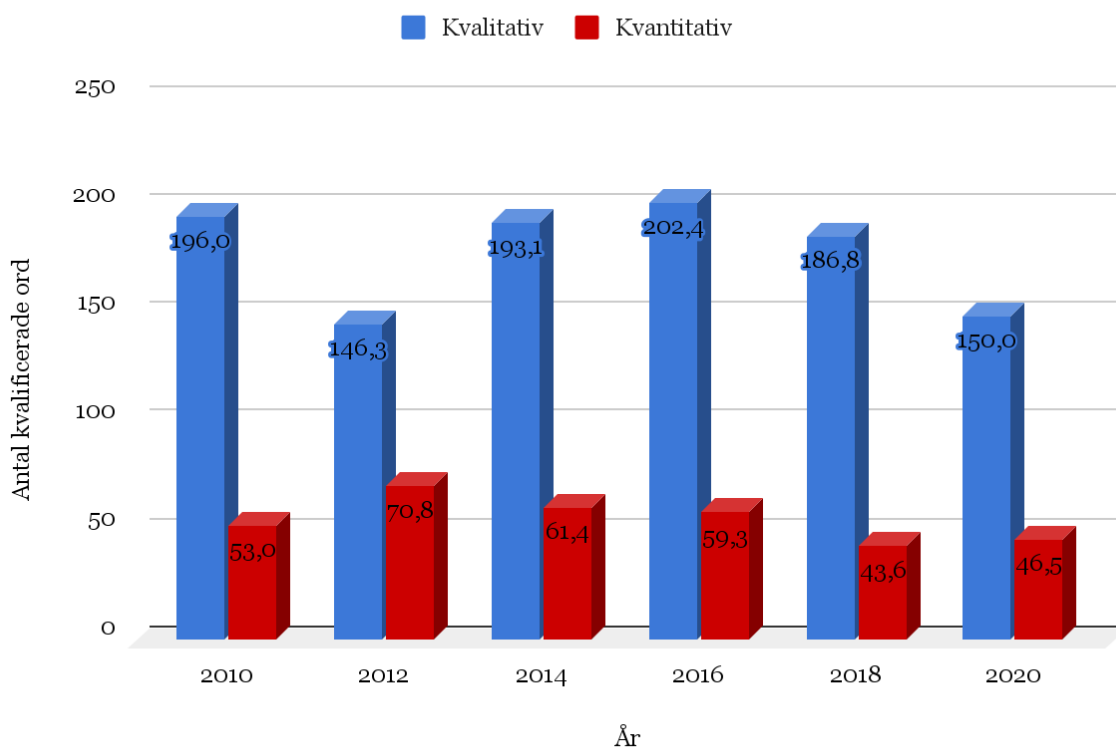
4.2.2 Skanska

Figur 18 Antalet ord om humankapital som rapporteras av Skanska 2010-2020

För Skanska går det inte att urskilja någon tydlig utveckling, varken uppåtgående eller nedåtgående. Den kvantitativa informationen ökar ganska drastiskt år 2012 för att sedan falla tillbaka till 2010 års nivå. Det finns inte två efterföljande mätpunkter där den kvalitativa informationen antingen ökar eller minskar.

Rapportering av humankapital för Skanska (sidkvot)

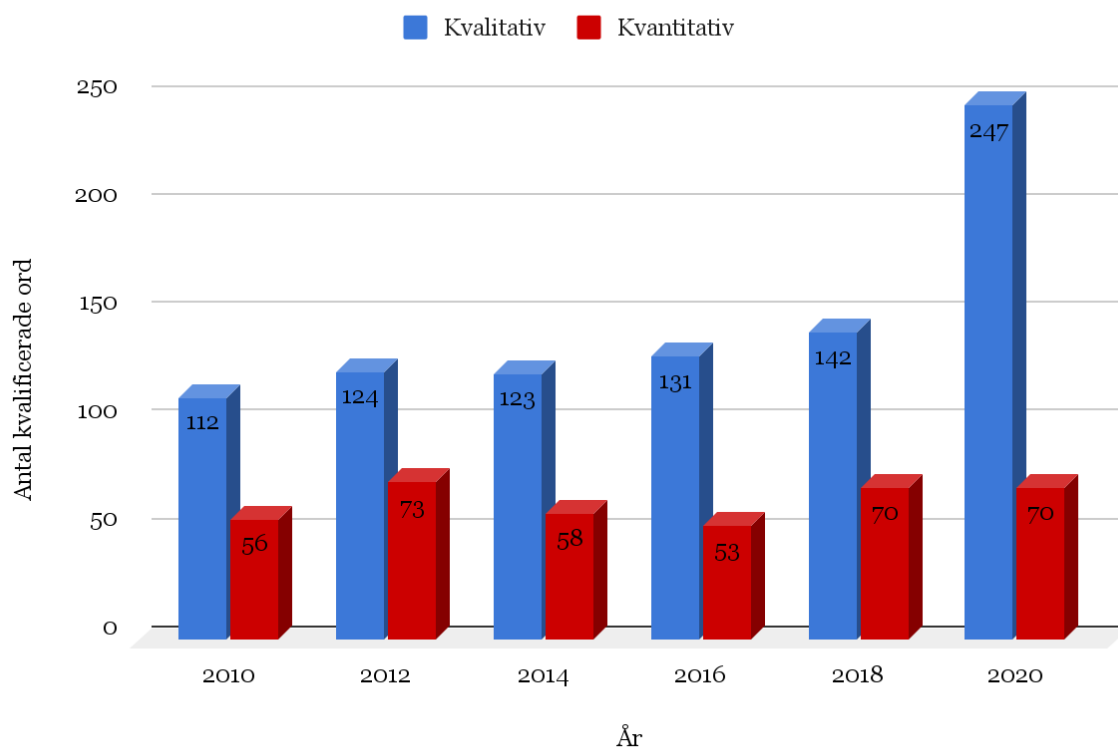

Figur 19 Skanskas rapportering av humankapital med hänsyn till sidantal

När hänsyn tas till årsredovisningens storlek förändras rapporteringen relativt lite jämfört med figur 18. Resultaten för år 2018 och 2020 visar dock på att relativt till storleken på årsredovisningen är informationen som relaterar till humankapital lägre än vid mätperiodens början.

4.2.3 NCC

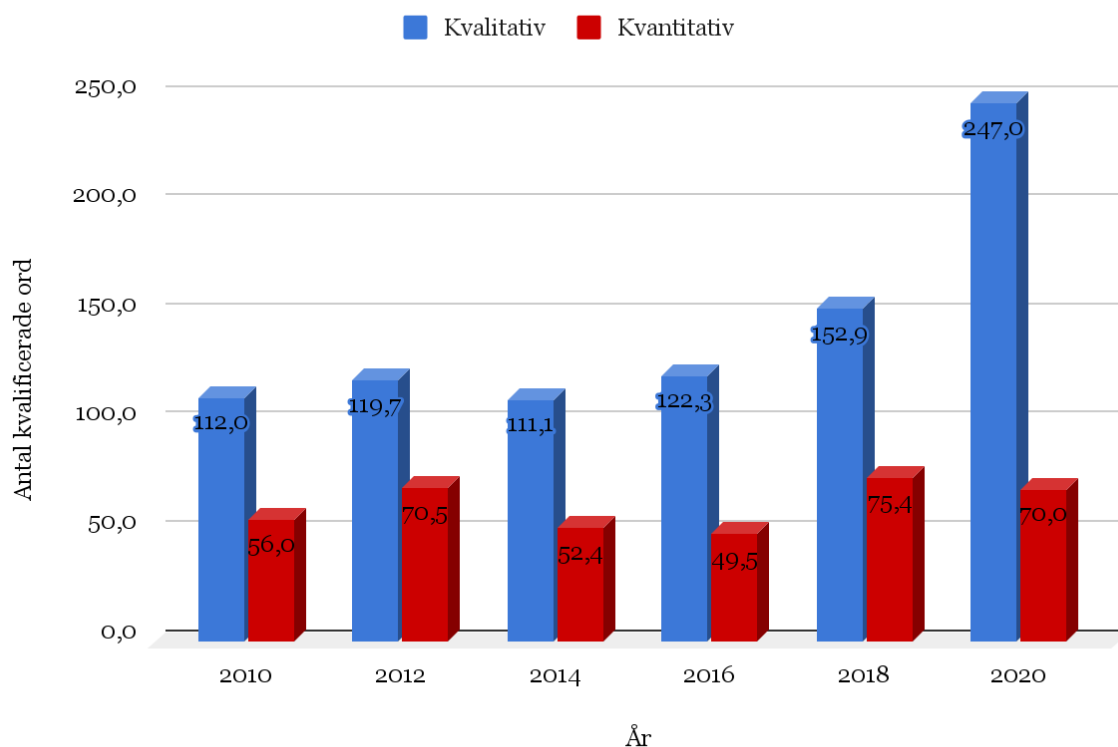
Rapportering av humankapital för NCC

Figur 20 Antalet ord om humankapital som rapporteras av NCC 2010-2020

Det går att utläsa en tydlig ökning av den totala mängden humankapital som redovisas av NCC under mätperioden. Framförallt har mängden kvalitativ information ökat med 73,9% året 2020. Det går dock inte att utläsa någon tydlig trend för den kvantitativa informationen som rapporteras.

Rapportering av humankapital för NCC (sidkvot)

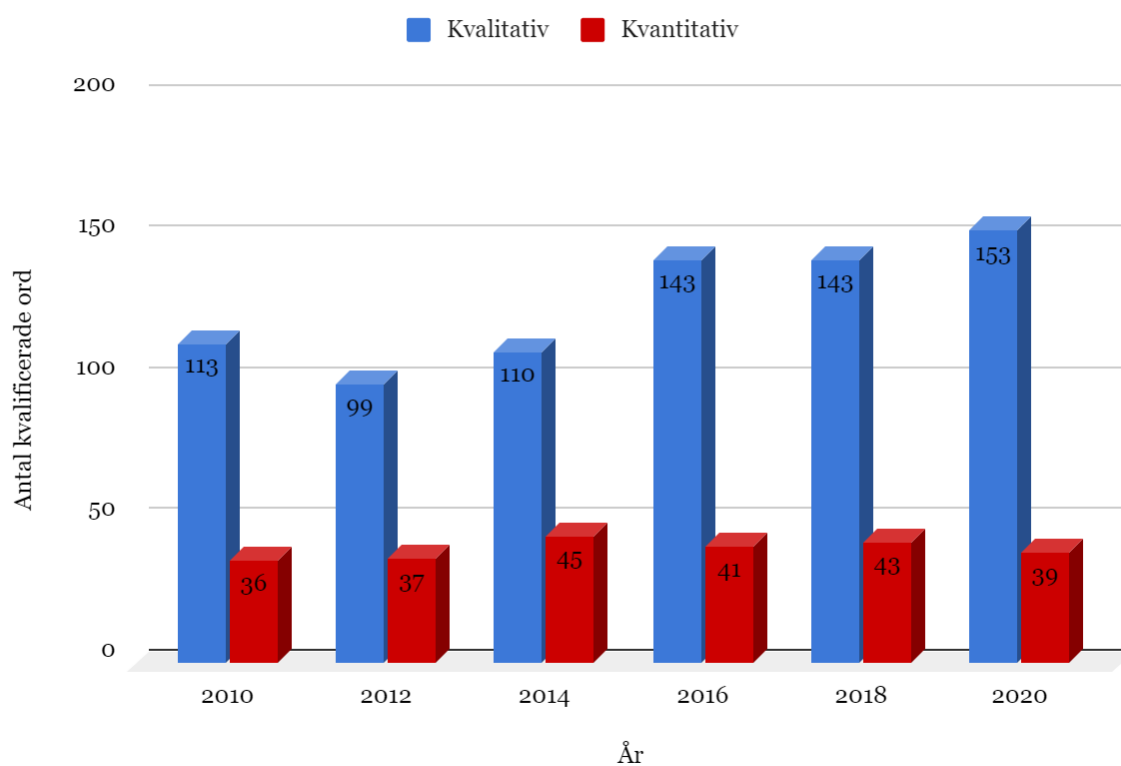

Figur 21 NCCs rapportering av humankapital med hänsyn till sidantal

Även när hänsyn tas till förändringen av sidantalet syns en tydlig ökning av mängden rapporterat humankapital. Som går att utläsa i *Figur 15* så har storleken på NCCs årsredovisningar förändrats relativt lite. Det kan vara en förklarande faktor till varför de två diagrammen ser så pass lika ut.

4.2.4 JM

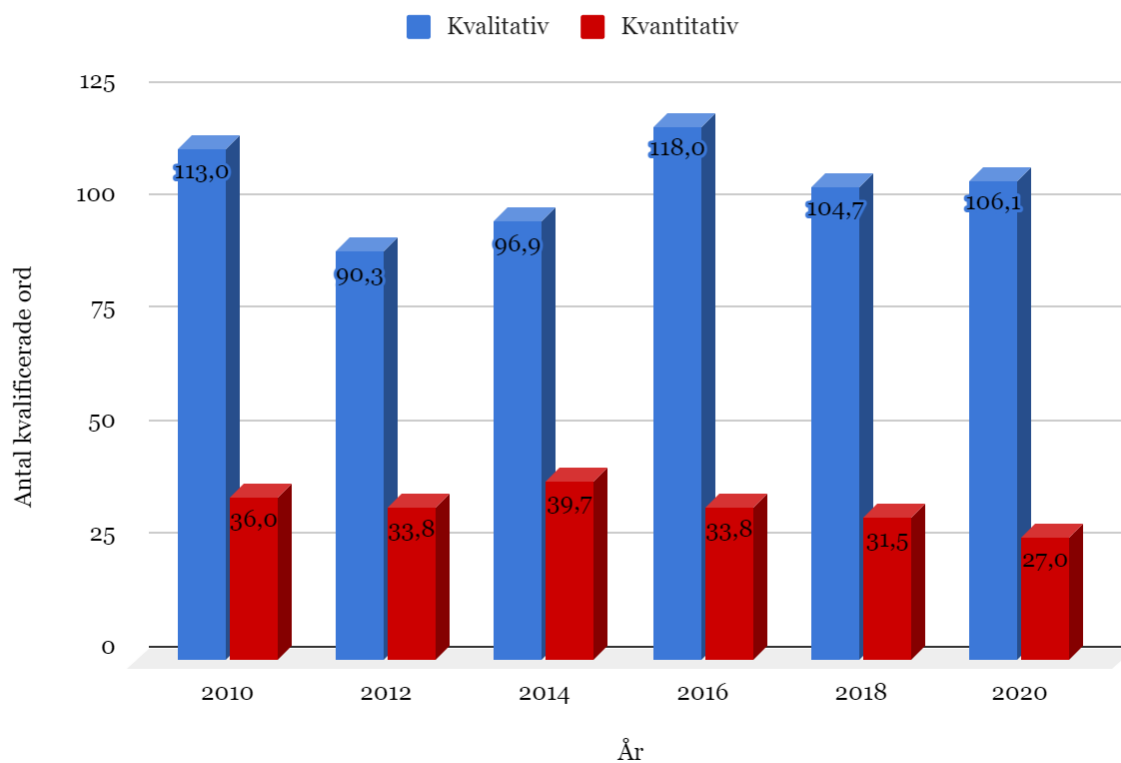
Rapportering av humankapital för JM

Figur 22 Antalet ord om humankapital som rapporteras av JM 2010-2020

Mängden humankapital som JM redovisar har under mätperioden ökat. Det sker inte någon kontinuerlig ökning år för år men generellt sätt är den totala mängden uppåtgående under perioden. Det är även tydligt att det är den kvalitativa informationen som har ökat. Ingen tydlig uppåtgående eller nedåtgående trend går att utläsa för den kvantitativa informationen.

Rapportering av humankapital för JM (sidkvot)

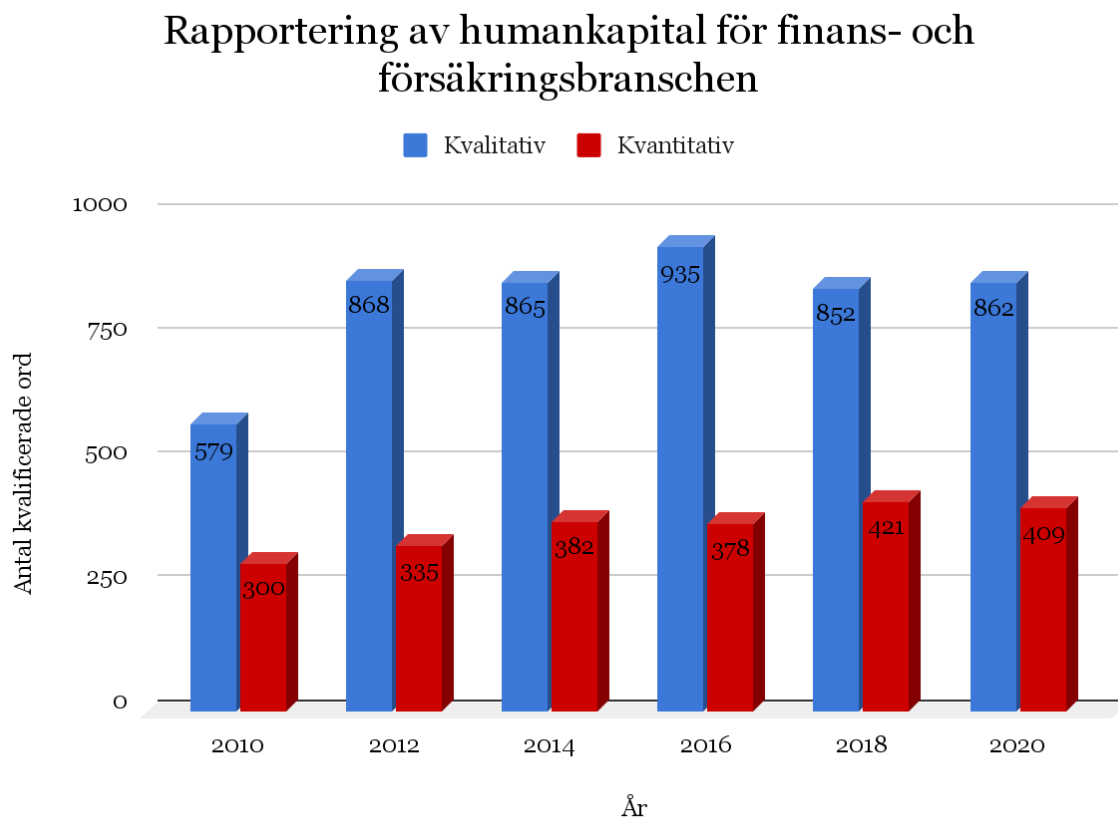
Figur 23 JMs rapportering av humankapital med hänsyn till sidantal

Den ökningen av kvalitativa beskrivningar som går att utläsa i *figur 22* återfinns inte när hänsyn tas till förändringen av storleken på årsredovisningen. Storleken på JMs årsredovisning i förhållande till 2010 har kontinuerligt ökat varje år, se *figur 15*. Då mängden humankapital som rapporteras inte har ökat i samma utsträckning har andelen humankapital som rapporteras minskat år 2020 i förhållande till 2010.

4.3 Sammanställning av branscherna

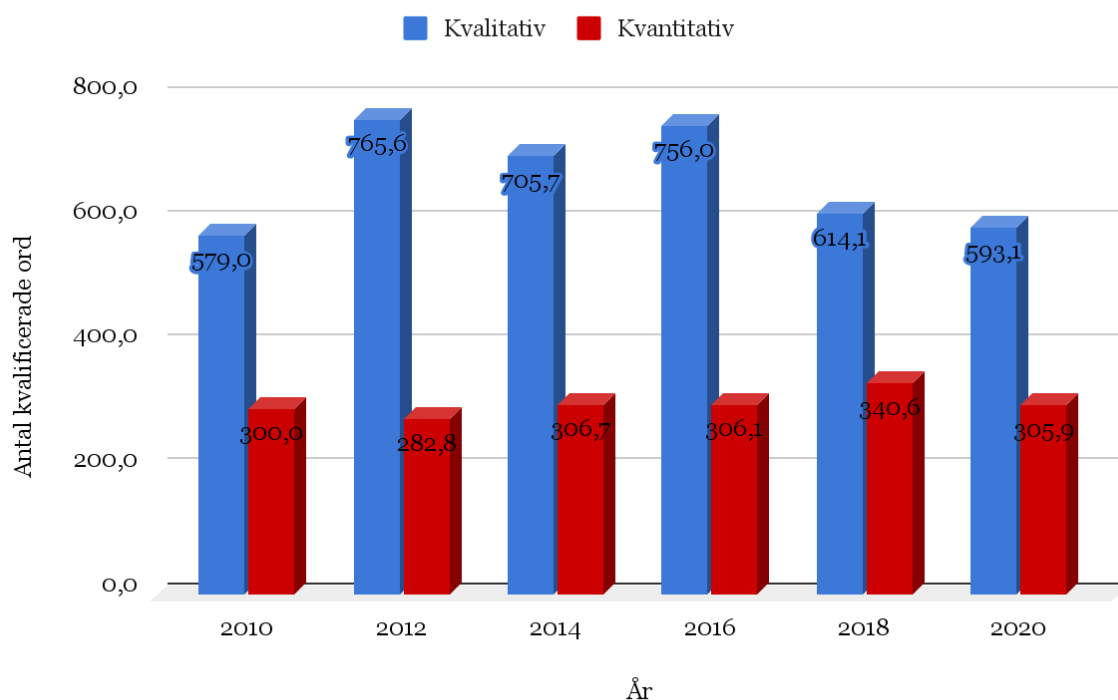
4.3.1 Finans- och försäkringsbranschen

Figur 24 Antal ord om humankapital som rapporterats för de fyra utvalda företagen inom finans- och försäkringsbranschen mellan 2010-2020

Sett till totala termer har rapporteringen av kvalitativa beskrivningar av humankapital för finans- och försäkringsbranschen ökat med 48,9%. Samtidigt har rapporteringen av kvantitativa beskrivningar av humankapital ökat med 36,3%.

Rapportering av humankapital för finans- och försäkringsbranschen (sidkvot)

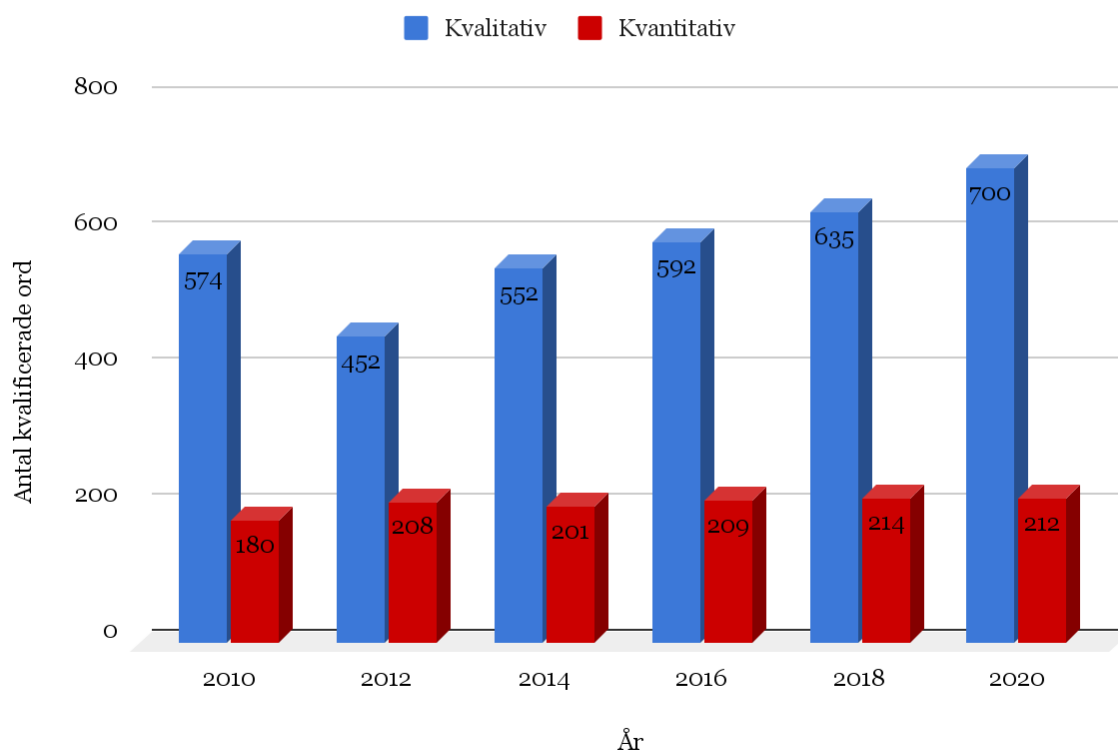

Figur 25 Antal ord om humankapital som rapporterats för de fyra utvalda företagen inom finans- och försäkringsbranschen mellan 2010-2020 med hänsyn till sidantal

Med sidantal i hänsyn så har utvecklingen ökat lite mellan start- och slutpunkt. Under perioden har det dock skett stora rörelser. Mellan 2010 och 2012 ökade till exempel antalet rapporter av kvalitativa beskrivningar av humankapital med 32,2%.

4.3.2 Byggbranschen

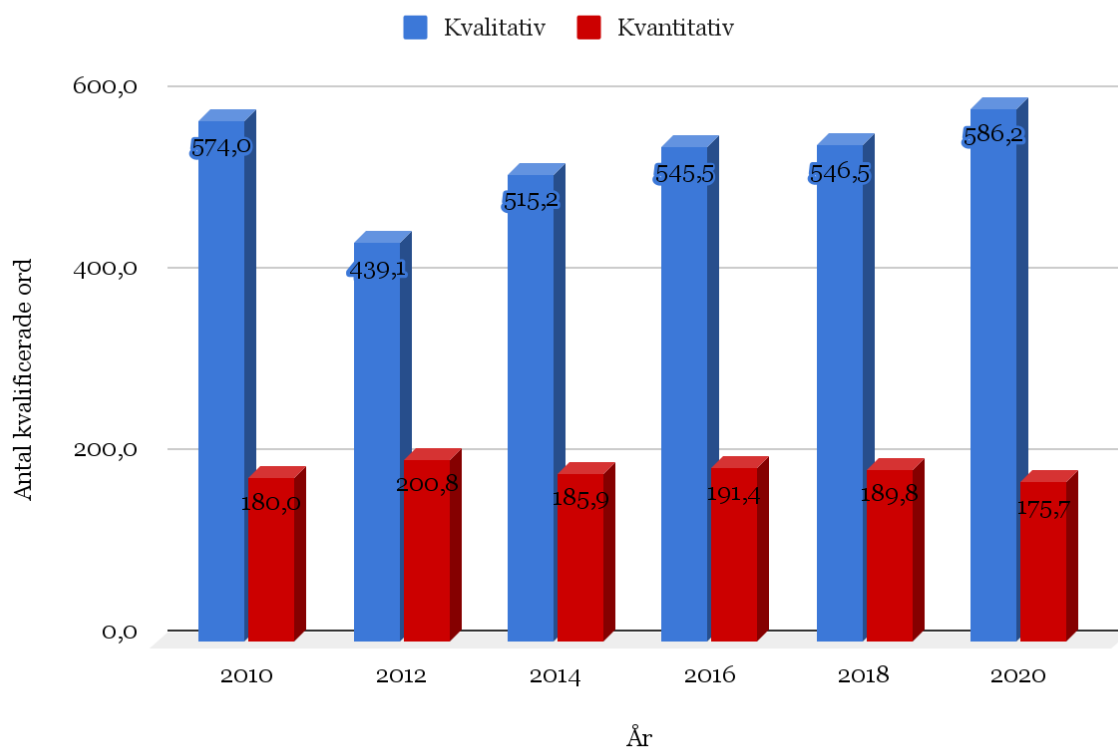
Rapportering av humankapital för byggbranschen

Figur 26 Antal ord om humankapital som rapporterats för de fyra utvalda företagen inom byggbranschen mellan 2010-2020

Utän hänsyn till sidantal ökade byggbranschens rapporteringen av kvalitativa beskrivningar med 21,3% medan rapporteringen av kvantitativa beskrivningar ökade med 15,6%.

Rapportering av humankapital för byggbranschen (sidkvot)

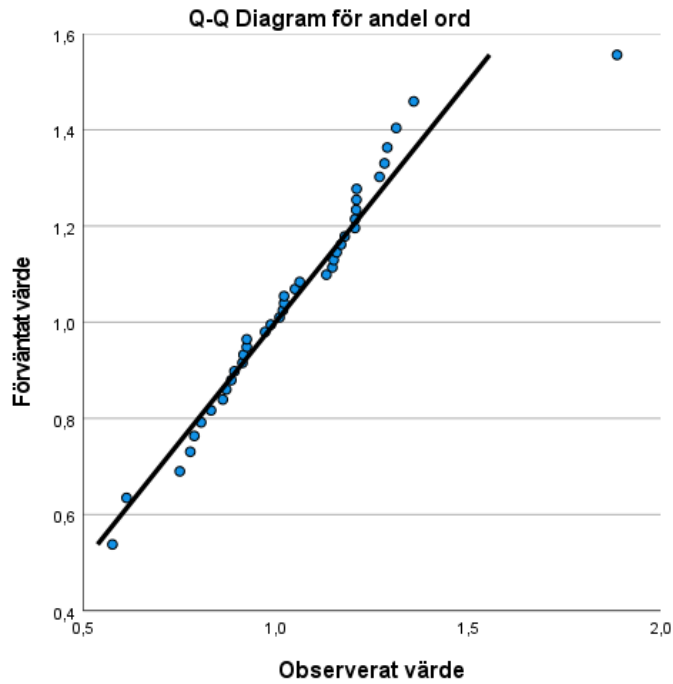
Figur 27 Antal ord om humankapital som rapporterats för de fyra utvalda företagen inom byggbranschen mellan 2010-2020 med hänsyn till sidantal

Byggbranschens rapportering av kvalitativ information med hänsyn till sidantal är lik finans- och försäkringsbranschen för tidsintervallets start- och slutpunkter. Byggbranschen och finans- och försäkringsbranschen skiljer sig åt i rapportering för 2012, 2014, 2016 och 2018, se *figur 25*. Det har till exempel skett en minskning av rapporteringen av kvalitativa beskrivningar mellan år 2010 och 2012 med 23,5%.

4.4 Statistiska tester

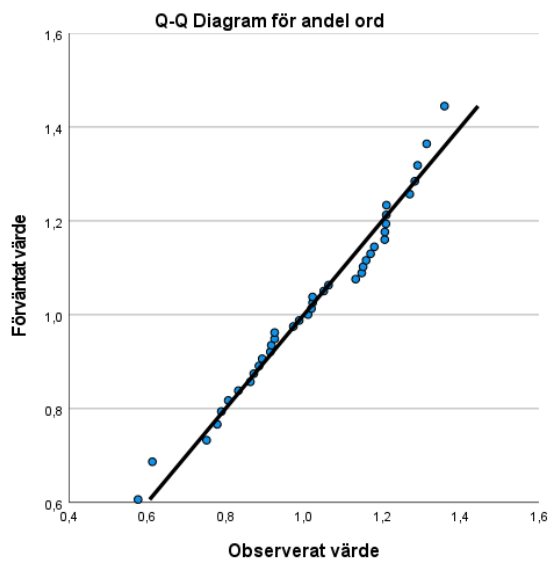
4.4.1 Normalfördelning

Ett Q-Q diagram för residualanalys gjordes i syfte att säkerställa att det statistiska materialet var normalfördelat. Alla 40 observationer testades och det visade sig att en observation skiljer sig från resterande observationer. Denna observation var från NCC:s sista år, 2020, där en stor ökning av rapporteringen av humankapital hade skett.

Figur 28 Residualanalys för att testa normalfördelning

Till följd av att observationen år 2020 för NCC avvek mycket från resterande observationer togs denna observation bort i syfte att kunna uppfylla kravet för normalfördelning. Efter en genomförd residualanalys med totalt 39 observationer kunde det konstateras att det statistiska materialet är normalfördelat.

Figur 29 Residualanalys efter att ha tagit bort en observation från NCC

4.4.2 Multikollinearitet

För att säkerställa att de två oberoende variablerna inte är korrelerade med varandra gjordes en beräkning av VIF-värden. VIF-värdet ska understiga 10 för att säkerställa att det inte finns någon multikollinearitet (Gokmen et al. 2022). I *figur 30* kan det utläsas att VIF-värdet för de två oberoende variablerna var 1,001, vilket innebär att det inte förekommer någon multikollinearitet mellan de två oberoende variablerna.

4.4.3 Multipel regression

Följande hypoteser har testats genom multipel regressionsanalys:

Hypotes 1: Rapporteringen av humankapital har ökat mellan år 2010-2020

H0: Det finns inget samband mellan andel ord som rapporteras och år

H1: Det finns ett samband mellan andel ord som rapporteras och år

Hypotes 2: Det finns en skillnad i rapporteringen av humankapital mellan två branscher med olika kunskapsintensitet

H0: Det finns inget samband mellan andel ord som rapporteras och bransch

H1: Det finns ett samband mellan andel ord som rapporteras och bransch

Oberoende variabler	Standardiserad β	P-värde	VIF-värde
<i>Bransch</i>	0,598	< 0,001	1,001
<i>År</i>	-0,097	0,47	1,001
Koefficient	Förklaringsgrad		
<i>Determinationskoefficient</i>	0,363		
<i>Justerad determinationskoefficient</i>	0,328		

Figur 30 Sammanställning av regressionsanalys

Det kan konstateras att det finns en statistiskt säkerställd skillnad mellan branscherna beträffande andel ord som rapporteras kopplat till humankapital. P-värdet för den oberoende variabeln ”bransch” är mindre än 0,001, vilket innebär att det finns en trestjärnig signifikans. Det är 99,9% säkert att bransch har betydelse för rapporteringen av humankapital. Det finns

inget statistiskt säkerställt samband mellan andel ord som rapporteras och den oberoende variabeln ”år”, eftersom p-värdet uppgår till 0,47.

Det kan även utläsas i *figur 30* att den standardiserade betakoefficienten är större för bransch än för år. För den oberoende variabeln ”bransch” är den standardiserade betakoefficienten 0,598 och för ”år” är den -0,097. Till följd av att betakoefficienten för ”bransch” är mer skild från 0 kan det konstateras att ”bransch” har en större påverkan på andel ord som rapporteras kopplat till humankapital än vad variabeln ”år” har. Den justerade determinationskoefficienten uppgår till $0,328 = 32,8\%$. 32,8% av variationerna i den beroende variabeln kan följaktligen förklaras av variationer i de oberoende variablerna. Eftersom studiens observationer är färre än 200 stycken används den justerade determinationskoefficienten i syfte att undvika missvisande resultat ((Djurfeldt, Larsson & Stjärnhagen, 2018).

4.4.3.1 Sammanfattning av resultat från multipel regression

Sammanfattningsvis kan det konstateras att det inte finns ett samband mellan andel ord som rapporteras och år. Resultatet ger inte stöd för hypotes 1 och nollhypotesen kan inte förkastas. Det finns däremot ett statistiskt säkerställt samband mellan andel ord som rapporteras och bransch. Det är statistiskt säkerställt att finans- och försäkringsbranschen rapporterar humankapital i större utsträckning än byggbranschen. Följaktligen finns det stöd för hypotes 2 och nollhypotesen för hypotes 2 kan förkastas.

4.4 Branschspecifika resultat

I *figur 31* kan det utläsas att det finns en tydlig skillnad mellan byggbranschen och finans- och försäkringsbranschen med avseende på rapporteringen av humankapital. Medelvärdet är högre för finans- och försäkringsbranschen samtidigt som standardavvikelsen är mindre. Att standardavvikelsen är mindre innebär att variationen mellan företagen inom finans- och försäkringsbranschen inte är lika stor beträffande hur mycket som rapporteras kopplat till humankapital.

Bransch	Medelvärde	Standardavvikelse
0	0,9079	0,1805
1	1,1372	0,13573
Totalt	1,0255	0,19526

Figur 31 Medelvärde och standardavvikelse för respektive bransch

5 Analys/Diskussion

5.1 Branschjämförelse

Den multipla regressionsanalysen visar att det föreligger en statistiskt säkerställd skillnad mellan finans- och försäkringsbranschen och byggbranschen beträffande rapporteringen av humankapital. Företag från finans- och försäkringsbranschen rapporterar mer information om humankapital än företag från byggbranschen. Bozzolan et al. (2003) undersökte för år 2001 om det fanns någon skillnad i rapporteringen av humankapital mellan 30 stycken kunskapsintensiva företag och 30 stycken traditionella företag från Italien. Författarna kunde med hjälp av multipel regressionsanalys i likhet med vår studie konstatera att det fanns en statistiskt säkerställd skillnad mellan branscherna. Sonnier (2008) konstaterade med hjälp av statistiska tester att det förelåg en signifikant skillnad beträffande rapporteringen av humankapital mellan kunskapsintensiva företag och traditionella företag i USA.

Följaktligen kan det konstateras att Bozzolan et al. (2003) och Sonnier (2008) har dragit samma slutsatser som den här studien för hur rapporteringen av humankapital skiljer sig mellan kunskapsintensiva företag och traditionella företag. Bozzolan et al. (2003) använde samma kodningsschema som denna studie, vilket underlättar jämförelsen mellan studierna. Sonnier (2008) använde inget kodningsschema, utan tog hänsyn till det totala antalet ord som rapporterades kopplat till humankapital. Studierna som genomförts av Bozzolan (2003) och Sonnier (2008) skiljer sig beträffande undersökningsland och metodval men har kommit fram till samma slutsatser, vilket är anmärkningsvärt.

Bozzolan et al. (2006) undersökte för år 2001 30 företag från Italien och 30 företag från Storbritannien. Författarna studerade om det fanns en skillnad i rapporteringen av intellektuellt kapital mellan kunskapsintensiva företag och traditionella företag. Bozzolan et al. (2006) kom fram till att det fanns en statistiskt säkerställd skillnad för den totala rapporteringen av intellektuellt kapital. Det fanns emellertid ingen signifikant skillnad beträffande rapporteringen av humankapital. Bozzolan et al. (2006) studerade även skillnaderna i rapporteringen av humankapital inom en traditionell sektor respektive inom en kunskapsintensiv sektor. Författarna påvisade att skillnaderna var mindre inom den kunskapsintensiva sektorn än inom den traditionella sektorn. Även i denna studie kan det

konstateras att skillnaderna i rapporteringen av humankapital är mindre inom den finans- och försäkringsbranschen som motsvarar den kunskapsintensiva sektorn i Bozzolan et al. (2006). Det kan utläsas i *figur 31* där standardavvikelseerna för respektive bransch visas. Företag inom samma bransch eller som DiMaggio och Powell (1983) benämner det, organisatoriska område, tenderar att imitera varandra. Det här fenomenet benämns av DiMaggio och Powell (1983) som mimetisk isomorfism. Varför företagen inom finans- och försäkringsbranschen väljer att imitera varandra i större utsträckning än företagen inom byggbranschen kan förklaras av att de anser att humankapital är en mer betydelsefull resurs än företagen inom byggbranschen gör. Det är därför viktigt att kommunicera ut informationen för att inte riskera att förlora legitimitet i förhållande till resterande företag inom branschen.

5.2 Utveckling över tid

Det gick inte att påvisa någon statistiskt säkerställd ökning av andelen humankapital som rapporteras i finans- och försäkringsbranschen eller i byggbranschen. Det betyder alltså att det inte med säkerhet kan bevisas att den andel av studieobjektens års- och hållbarhetsredovisningar som relaterar till humankapital har ökat under mätperioden. Det här resultatet kan jämföras med de två tidigare studierna som undersökt utvecklingen under 1990- och 2000-talet. Olsson (2001) som i likhet med den här studien tog hänsyn till årsredovisningarnas storlek, fann en svag ökning av andelen rapporterat humankapital mellan åren 1990, 1994 och 1998. Olsson (2001) gjorde inga statistiska tester men beskrev att den ökning som observerades inte motsvarade den påstådda ökade betydelsen av att rapportera humankapital under 1990-talet i Sverige.

Mentions (2011) undersökning om rapportering av humankapital i fem europeiska storbanker under 2000-talet visar även den på en svagt uppåtgående trend. Mention (2011) använder sig delvis av ett annat relativt tal vilket delvis gör det problematiskt att direkt jämföra de tre studierna. Trots olika tillvägagångssätt vid framtagandet av underlaget kan aspekter av utvecklingen jämföras. Mentions (2011) resultat är inte helt olik Olssons (2001) med en relativt liten ökning av rapporteringen av humankapital från första mätpunkten till sista. Utvecklingen för de fyra bankerna som undersökts i den här studien jämfört med Mentions (2011) skiljer sig delvis åt. Mentions (2011) studie beaktar inte storleken på årsredovisningarna vilket innebär att jämförelsen för göras i absoluta tal, något som ska tolkas med försiktighet. Ökningen mellan 2001 och 2009 i Mentions (2011) studie var endast 8,5%.

Ökningen i absoluta tal mellan 2010 och 2020 var för bankerna i den här studien 41,2%. Det bör dock nämnas att den här studien omfattar en längre tidsperiod och även en ganska dramatisk ökning av storleken på års- och hållbarhetsredovisningarna. Företagen inom finans- och försäkringsbranschen som inkluderas i studien producerade 41,9% större års- och hållbarhetsredovisningar, räknat i antalet sidor från 2010-2020.

Utan intervjuer med ledningen i respektive företag är det svårt att med säkerhet säga varför ingen säkerställd skillnad i rapporteringen av humankapital finns. Enligt legitimitetsteorin behöver företag uppfattas som legitima och uppfylla det sociala kontraktet. En möjlig förklaring till den uteblivna ökningen skulle kunna vara att branscherna som representeras i studien redan år 2010 rapporterade på en nivå som uppfyllde de förväntningarna som investerare och samhället i stort har. Utifrån studiens resultat kan det inte påvisas att inflytelserika intressenter skulle haft någon påverkan på företagets rapportering av humankapital under perioden, inga tecken på tvingande isomorfism kan därför upptäckas. Att producera information, särskilt kvantitativ, angående företags humankapital kostar. Företag kommer därför endast presentera den information som de anser sig tvingade till, på grund av regelverk eller samhällstryck, alternativt att informationen motsvarar minst det värde för företaget som det kostar att ta fram den. Mention (2011) resonerade kring att rapportering av humankapitalets blygsamma utveckling i hennes studie berodde på ett högt utgångsläge och att utveckling därefter har stagnerat. Den relativt låga standardavvikelsen som går att utläsa i *figur 31* i de båda branscherna tyder också på att företagen inom samma bransch tillgodoser intressenter med liknande mängd information om humankapital. Det fenomenet kan delvis förklaras med vad DiMaggio och Powell (1983) kallar mimetisk isomorfism. Rapporteringen för företag inom samma bransch har små skillnader eftersom företagen är medvetna om konkurrenters rapportering. För att minska risken att förlora legitimitet bör inte företag ligga för långt under den nivå som resterande företag inom branschen ligger på.

Även om det inte finns någon statistiskt säkerställd ökning av andelen rapporterat humankapital för finans- och försäkringsbranschen som helhet finns det en relativt tydlig ökning för Skandia. Rapporteringen har ökat med cirka 30% vid jämförelse mellan år 2010 och 2020. Den procentuella förändringen kan delvis förklaras av att utgångspunkten för Skandias rapportering i förhållande till de tre andra bankerna var låg. Det kan också argumenteras att eftersom Skandias rapportering inte var på samma nivå som andra företag inom branschen behövde rapporteringen utökas för att närma sig resterande företag inom

branschen, i syfte att öka legitimiteten. Trots ökningen under 2010-talet rapporterade Skandia mycket mindre information kring humankapital än de tre andra företagen i branschen. Det kan förklaras av att Skandia fortfarande utvecklar sin rapportering men även av att Skandia är ett mycket mindre företag än resterande. Att det finns ett samband mellan storleken på företaget och mängden rapporterat intellektuellt kapital är i linje med tidigare forskning från Bozzolan et al. (2003), Striukova et al. (2008) och Bozzolan et al. (2006).

5.3 Extremvärdesanalys

Som benämndes i *avsnitt 4.4.1* identifierades vid genomförandet av de statistiska testerna en datapunkt som ett extremvärde. Detta extremvärde hade en stor implikation på resultatet. Datapunkten kommer från innehållsanalysen som utfördes för NCC år 2020 och återfinns i *figur 20 och 21*. Förklaringen till varför rapporteringen ökade så explosionsartat är inte helt fastställd. Det har skett en förändring av innehållet i årsredovisning. NCC introducerade i årsredovisningen för 2020 ett medarbetarsegment på två sidor som inte funnits med något tidigare år. Detta segment innehåller beskrivningar av humankapital, dock inte i så stor utsträckning att extremvärdet kan förklaras fullt ut. Valet gjordes att eliminera datapunkten från datamängden för att få ett resultat som återspeglar branschen på ett rättvist sätt.

Medarbetarsegmentet är ett exempel på hur stor effekt en förändring av innehållet i en års- och hållbarhetsredovisningens kan ha. Mängden rapporterad information om humankapital ökade för NCC:s årsredovisning för 2020 med 79,3% jämfört med årsredovisningen för 2018. Detta indikerar att om en reglering skulle introducera obligatoriska segment angående rapportering av humankapital så skulle det ha stor inverkan på företags års- och hållbarhetsredovisningar.

6 Slutsats

6.1 Sammanfattning av resultatet

Ingen statistiskt säkerställd ökning av rapporteringen av humankapital kan påvisas för varken finans- och försäkringsbranschen eller byggbranschen under perioden 2010-2020. Det finns en statistiskt säkerställd skillnad i mängden information i års- och hållbarhetsredovisningarna som är relaterad till humankapital mellan de två branscherna. Företagen inom finans- och försäkringsbranschen rapporterade en högre andel information om humankapital än företagen inom byggbranschen.

6.2 Diskussion

Som tidigare nämnts i *avsnitt 3.8.2* saknar studien generaliserbarhet i egentlig mening. Det finns emellertid argument för att resultatet delvis skulle kunna generaliseras. De företag som analyserats är de största inom finans- och försäkringsbranschen respektive byggbranschen i Sverige. Att vara störst medför att dessa företag i stor utsträckning är de som skapar de normer som återfinns inom branscherna. DiMaggio och Powell (1983) menar att företag inom ett visst organisatoriskt område utifrån normativ isomorfism tenderar att agera enligt det organisatoriska områdets normer. Det faktum att de företag som analyserats är stora inom Sverige möjliggör en form av generaliserbarhet eftersom mindre företag utifrån normativ isomorfism tenderar att agera utifrån branschens normer.

Jämförelser och analyser mellan resultatet i den här studien och tidigare forskning som bedrivits på rapporteringen av intellektuellt kapital och humankapital har gjorts med försiktighet. Det är främst de olika tillvägagångssätten som används vid innehållsanalyser som medför problem med jämförbarheten. Bedömningar som att ta hänsyn till årsredovisningens storlek eller inte, beakta upprepningar eller inte, vilka ord eller fraser som används samt vilken kodning som görs får en stor påverkan på jämförbarheten. För att en djupare och mer komplett kunskap om hur företag rapporterar intellektuellt och humankapital ska kunna uppnås bör forskare inom ämnet försöka harmonisera tillvägagångssättet som används vid innehållsanalyser.

Problem med jämförbarhet är också påtagligt för intressenter som läser års- och hållbarhetsredovisningar. Det går alltså till viss del att jämföra företags rapportering av humankapital genom innehållsanalyser, det är dock en tidskrävande process. Det är fullt möjligt att betydelsen av intellektuellt kapital och humankapital kommer fortsätta att öka. För att underlätta diverse intressenters informationsinsamling bör tydligare reglering och riktlinjer kring hur informationen ska presenteras utvecklas. Mer information i allmänhet, men särskilt i kvantitativ form hade också underlättat för läsaren. Framtagandet av kvantitativ information är antagligen mer resurskrävande vilket innebär att företagen kan vara motvilliga att genomföra den här förändringen självmant. För att uppnå en högre grad av kvantitativ information i års- och hållbarhetsredovisar behövs därför antagligen tydlig reglering kring hur informationen ska presenteras.

6.3 Vidare forskning

Utöver tidigare förslag till harmonisering av tillvägagångssätt vid användandet av innehållsanalys identifieras följande förslag till vidare forskning inom rapporteringen av humankapital. Ytterligare svenska branschjämförelser som omfattar ett större antal branscher och som även beaktar företagets storlek. För att öka generaliserbarheten kan även antalet mätpunkter ökas.

För en djupare förståelse kring de motiv som ligger bakom skillnader i företags rapporteringen av humankapital skulle framtida studier med fördel kunna kombinera innehållsanalyser av årsredovisningar med intervjuer. Studier blir på så sätt mindre spekulativa och det möjliggör även jämförelser mellan informationen som företag förmedlar via officiella rapporter och information direkt från anställda.

Referenslista

Absar, N., & Muhammed, M. (2014). Voluntary Reporting of Human Capital in the Corporate Annual Reports: A Comparative Study of Bangladesh, India, and Malaysia, *South Asian Journal of Management*, vol. 21, no. 3, pp. 31-50.

Alvesson, M. (2004). *Knowledge Work and Knowledge-Intensive Firms*. Oxford: Oxford University Press.

Beattie, V., & Thomson, S. J. (2007). Lifting the lid on the use of content analysis to investigate intellectual capital disclosures., *Accounting Forum*, vol. 31, no. 2, pp. 129-163.

Bontis, N., Dragonetti, N., Jacobsen, K & Roos, G. (1999). The knowledge toolbox: A review of the tools available to measure and manage intangible resources, *European management journal*, vol. 17, no. 4, pp. 391-402.

Bontis, N. (2003). Intellectual capital disclosure in Canadian corporations, *Journal of Human Resource Costing and Accounting*, vol. 7, no. 1, pp. 9-20.

Bozzolan, S., Favotto, F., & Ricceri, F. (2003). Italian annual intellectual capital disclosure: An empirical analysis, *Journal of Intellectual Capital*, vol. 4, no. 4, pp. 543-558.

Bozzolan, S., O'Regan, P., & Ricceri, F. (2006). Intellectual capital disclosure (ICD): A comparison of Italy and the UK, *Journal of Human Resource Costing and Accounting*, vol. 10, no. 2, pp. 92-113.

Brennan, N. (2001). Reporting intellectual capital in annual reports : evidence from Ireland, *Accounting, Auditing and Accountability*, vol. 14, no. 4, pp. 423-436.

Bryman, A., & Bell, E. (2017). *Företagsekonomiska forskningsmetoder*, 3. uppl. Stockholm: Liber AB.

Choong, K.K. (2008). Intellectual capital: Definitions, categorizations and reporting models, *Journal of Intellectual Capital*, vol. 9, no. 4, pp. 609-638.

Cohen, S., & Kaimenakis, N. (2007). Intellectual capital and corporate performance in knowledge-intensive SMEs, *Learning Organization*, vol. 14, no. 3, pp. 241-262.

Cuozzo, B., Dumay, J., Palmaccio, M., & Lombardi, R. (2017). Intellectual capital disclosure: a structured literature review, *Journal of Intellectual Capital*, vol. 18, no.1, pp. 9–28.

Deegan, C. (2002). Introduction: The legitimising effect of social and environmental disclosures – a theoretical foundation, *Accounting, Auditing & Accountability Journal*, vol. 15, no. 3, pp. 282-311.

Deegan, C., & Unerman, J. (2011). *Financial Accounting Theory*, 2. uppl. London: McGraw-Hill Education.

Djurfeldt, G., Larsson, R., & Stjärnhagen, O. (2018). *Statistisk Verktyslåda*, 3. uppl. Lund: Studentlitteratur AB.

DiMaggio, P., & Powell, W. (1983). The Iron Cage Revisited: Institutional Isomorphism and Collective Rationality in Organizational Fields, *American Sociological Review*, vol. 48, no. 2, pp. 147-160.

Dumay, J., & Cai, L. (2014). A review and critique of content analysis as a methodology for inquiring into IC disclosure, *Journal of Intellectual Capital*, vol. 15, no. 2, pp. 264-290.

Edvinsson, L., (1997). Developing intellectual capital at Skandia, *Long Range Planning*, vol 30, no. 3, pp. 366-373.

Felin, T., Zenger, T. R., & Tomsik, J. (2009). The knowledge economy: Emerging organizational forms, missing microfoundations and key considerations for managing human capital, *Human resource management*, vol. 48, no. 4, pp. 555-570.

Galor, O. (2005). From Stagnation to Growth: Unified Growth Theory, *Handbook of Economic Growth*, vol. 1, pp. 171-293.

Gokmen, S., Dagalp, R., & Kilickaplan, S. (2022). Multicollinearity in measurement error models, *Communications in Statistics: Theory and Methods*, vol. 51, no. 2, pp. 474-485

Goode, R.B. (1959). Adding to the Stock of Physical and Human Capital, *The American Economic Review*, vol. 49, no. 2, pp. 147-155

Guthrie, J., & Petty, R. (2000). Intellectual capital: Australian annual reporting practices, *Journal of Intellectual Capital*, Vol. 1, no. 3, pp. 241-251.

Guthrie, J., Petty, R., Yongvanich, K., Ricceri, F. (2004). Using content analysis as a research method to inquire into intellectual capital reporting, *Journal of Intellectual Capital*, vol. 5, no. 2, pp. 282-293.

Guthrie, J., Ricceri, F., & Dumay, J. (2012). Reflections and projections: A decade of Intellectual Capital Accounting Research, *The British Accounting Review*, vol. 44, no. 2, pp. 68-82.

Heard, J., & Bolce, W. (1981). The Political Significance of Corporate Social Reporting in The United States of America, *Accounting, Organizations & Society*, vol. 6, no. 3, pp. 247-254.

Investopedia. (2022). How to value a company, Tillgänglig online:

<https://www.investopedia.com/terms/b/business-valuation.asp> [Hämtad 2022-05-31]

Joshi, M., Udha, D. S., & Sidhu, J. (2011). Intellectual Capital Disclosures in India: A Case Study of Information Technology Sector, *Global business review*, vol. 12, no. 1, pp. 37-49.

Krippendorff, K. (2018). Content Analysis: An Introduction To Its Methodology, 4th edn, Los Angeles: SAGE.

Kutner, M.H., Nachtsheim, C.J., Neter, J. (2004). *Applied Linear Regression Models*, 4. uppl. New York: McGraw-Hill Companies.

Körner, S., & Wahlgren, L. (2015). *Statistisk Dataanalys* 5. uppl. Lund: Studentlitteratur AB

Larrinaga-González, C. (2007). Sustainability reporting: insights from neoinstitutional theory, i Deegan, C., & Unerman, J. (2011). *Financial Accounting Theory*, 2. uppl. London: McGraw-Hill Education.

Mention, A-L. (2011). Exploring voluntary reporting of intellectual capital in the banking sector, *Journal of Management Control* vol. 22, no. 3, pp. 279–309.

Meritum Project. (2002). Guidelines for managing and reporting on intangibles (Intellectual capital report). Madrid: Universidad Autonoma.

Milne, M., & Adler, R. (1999). Exploring the reliability of social and environmental disclosures content analysis, *Accounting, Auditing & Accountability Journal* vol. 12, no. 2, pp. 237–256.

Nahapiet, J., & Ghoshal, S. (1998). Social Capital, Intellectual Capital, and the Organizational Advantage. *The Academy of Management Review*, vol. 23, no. 2, pp. 242-266.

Olsson, B. (2001). Annual Reporting Practices: Information about Human Resources in Corporate Annual Reports in Major Swedish Companies, *Journal of Human Resource Costing & Accounting*, vol 6, no 1, pp. 39–52.

Peters, M. (2010). Creativity, Openness, and the Global Knowledge Economy: The Advent of User-generated Cultures. *Economics, management and financial markets*. vol. 5, no. 3, pp. 15-36.

Proposition 2015/16:1 utgiftsområde 24 Näringsliv

<https://www.regeringen.se/4a6c27/contentassets/49618bcb4fd94b6081d9696f55bc7f8d/utgiftsomrade-24-naringsliv.pdf>

PwC. (2019). Hur vet man vad ett företag är värt?, Tillgänglig online:

<https://blogg.pwc.se/foretagarbloggen/foretagsvardering> [Hämtad 2022-05-31]

Ramanathan, K. (1976). Toward a Theory of Corporate Social Accounting. *The Accounting Review*. vol. 51, no. 3, pp. 516-528.

Regionfakta. (2022). Föroärvsarbetande; utbildningsnivå och bransch, Tillgänglig online: <https://www.regionfakta.com/vastra-gotalands-lan/naringsliv/sysselsatta/forvarvsarbetande-utbildningsniva-och-bransch/> [Hämtad 2022-05-19]

Riksbanken. (2021). Datakälla för Swestr, Tillgänglig online: <https://www.riksbank.se/sv/statistik/swestr/berakningsmetod-och-transaktionsunderlag-for-swestr/datakalla-for-swestr/> [Hämtad 2022-04-08]

Singhal, S., Gupta, S., & Gupta, V. K. (2022). Disclosure of Intellectual Capital: Evidence from Indian Annual Reports, *Public Finance Quarterly*, vol. 67, no. 1, pp. 116-129.

Sonnier, B. (2008). Intellectual capital disclosure: high-tech versus traditional sector companies, *Journal of Intellectual Capital*, vol. 9, no. 4, pp. 705-722.

Statista. (2022). Biggest construction firms based on revenue in Sweden from 2017 to 2021, Tillgänglig online: <https://www.statista.com/statistics/880055/leading-construction-and-building-companies-in-sweden-by-turnover/> [Hämtad 2022-05-09]

Striukova, L., Unerman, J., & Guthrie J. (2008). Corporate reporting of intellectual capital: Evidence from UK companies, *The British Accounting Review*, Vol. 40, no. 4, pp. 297-313.

Suchman, M. C. (1995). Managing Legitimacy: Strategic and Institutional Approaches, *Academy of Management Review*, vol. 20, no. 3, pp. 571–610.

Tillväxtanalys. (2020) Produktivitets- och sysselsättningseffekter från arbetskraftens rörlighet, Tillgänglig online: <https://www.tillvaxtanalys.se/publikationer/wp/wp/2020-09-08-produktivitets--och-sysselsattningseffekter-fran-arbetskraftens-rorlighet> [Hämtad 2022-05-24]

Vergauwen, P., & Alem, F. (2005). Annual report IC disclosures in The Netherlands, France and Germany. *Journal of Intellectual Capital*, vol. 6, no. 1, pp. 89-104.

Vergauwen, P., Bollen, L., & Oirbans, E. (2007) Intellectual capital disclosure and intangible value drivers: an empirical study. *Management decision*, vol. 45, no. 7, pp. 1163-1180.

Zhang, C., Fan, C., Yao, W., Hu, X., & Mostafavi, A. (2019). Social media for intelligent public information and warning in disasters: An interdisciplinary review, *International Journal of Information Management*, vol. 49, pp. 190-207.

Bilaga 1 - Länkar till företagens års- och hållbarhetsredovisningar

Val av företag

Handelsbanken. 2022. *Års- och hållbarhetsredovisning 2021*. Tillgänglig online:
<https://vp292.alertir.com/afw/files/press/handelsbanken/202202250025-1.pdf> [Hämtad 2022-04-08]

Länsförsäkringar. 2022. *Årsredovisning 2021*. Tillgänglig online:
<https://mb.cision.com/Main/152/3524284/1547934.pdf> [Hämtad 2022-04-08]

SBAB. 2022. *Årsredovisning 2021*. Tillgänglig online:
https://www.sbab.se/download/18.1a43fdec17fb5d81a2b3d/1648115954085/SBAB_AR_2021_SV_FINAL_20220325.pdf [Hämtad 2022-04-08]

SEB. 2022. *Års- och hållbarhetsredovisning 2021*. Tillgänglig online:
[https://webapp.sebgroup.com/mb/mblib.nsf/alldocsbyunid/1FE8DE1E42ED9E6BC12587F7002AC9CC/\\$FILE/arsredovisning_2021.pdf](https://webapp.sebgroup.com/mb/mblib.nsf/alldocsbyunid/1FE8DE1E42ED9E6BC12587F7002AC9CC/$FILE/arsredovisning_2021.pdf) [Hämtad 2022-04-08]

Skandia. 2022. *Års- och hållbarhetsredovisning 2021*. Tillgänglig online:
<https://www.skandia.se/globalassets/pdf/om-skandia/finansiell-information/skandias-livbolag/skandias-ars-och-hallbarhetsredovisning.pdf> [Hämtad 2022-04-08]

Swedbank. 2022. *Års- och hållbarhetsredovisning 2021*. Tillgänglig online:
<https://internetbank.swedbank.se/ConditionsEarchive/download?bankid=1111&id=WEBDOC-PRODE109368910> [Hämtad 2022-04-08]

JM. 2022. *Årsredovisning 2021*. Tillgänglig online:
<https://www.jm.se/externalfiles/cision/F5FAF34D35008127/wkr0006.pdf> [Hämtad 2022-05-09]

NCC. 2022. *Årsredovisning 2021*. Tillgänglig online:
<https://www.ncc.se/contentassets/bba3a3b55eda47caa5b1870ac8062902/ncc-arsredovisning-2021.pdf> [Hämtad 2022-05-09]

PEAB. 2022. *Års- och hållbarhetsredovisning 2021*. Tillgänglig online:
<https://peab.se/siteassets/om-peab/finansiell-information/rapporter/21-ar.pdf> [Hämtad 2022-05-09]

Serneke. 2022. *Årsredovisning 2021*. Tillgänglig online:
<https://vp216.alertir.com/afw/files/press/serneke/202203301330-1.pdf> [Hämtad 2022-05-09]

Skanska. 2022. *Års- och hållbarhetsredovisning 2021*. Tillgänglig online:
<https://group.skanska.com/49b28a/siteassets/investors/reports-publications/annual-reports/2021/ars-och-hallbarhetsredovisning-2021.pdf> [Hämtad 2022-05-09]

Svevia. 2022. *Års- och hållbarhetsredovisning 2021*. Tillgänglig online:
https://www.svevia.se/download/18.34ec9ff917f44c56c0c31e1f/1648447767684/Sveva_arsredovisning2021.pdf [Hämtad 2022-05-09]

Pilotstudie

Telia. 2021. *Års- och hållbarhetsredovisning 2020*. Tillgänglig online:
<https://www.teliacompany.com/globalassets/telia-company/documents/reports/2020/annual/telia-company--ars--och-hallbarhetsredovisning-2020.pdf> [Hämtad 2022-04-08]

Innehållsanalys - Handelsbanken:

2010:

Handelsbanken. 2011. *2010 Hållbarhetsredovisning*. Tillgänglig online:
<https://vp292.alertir.com/sites/default/files/report/hallbarhetsredovisning-2010.pdf> [Hämtad 2022-04-16]

Handelsbanken. 2011. *2010 Årsredovisning*. Tillgänglig online:
<https://vp292.alertir.com/afw/files/press/handelsbanken/1490529-1.pdf> [Hämtad 2022-04-16]

2012:

Handelsbanken. 2013. *2012 Hållbarhetsredovisning*. Tillgänglig online:

<https://vp292.alertir.com/sites/default/files/report/hallbarhetsredovisning-2012.pdf> [Hämtad 2022-04-16]

Handelsbanken. 2013. *2012 Årsredovisning*. Tillgänglig online:

<https://vp292.alertir.com/afw/files/press/handelsbanken/201302156003-1.pdf> [Hämtad 2022-04-16]

2014:

Handelsbanken. 2015. *2014 Års- och hållbarhetsredovisning*. Tillgänglig online:

<https://vp292.alertir.com/afw/files/press/handelsbanken/201502132419-1.pdf> [Hämtad 2022-04-17]

2016:

Handelsbanken. 2017. *2016 Hållbarhetsredovisning*. Tillgänglig online:

<https://vp292.alertir.com/sites/default/files/report/hallbarhetsredovisning-2016.pdf> [Hämtad 2022-04-17]

Handelsbanken. 2017. *2016 Årsredovisning*. Tillgänglig online:

<https://vp292.alertir.com/afw/files/press/handelsbanken/201702174118-1.pdf> [Hämtad 2022-04-17]

2018:

Handelsbanken. 2019. *2018 Hållbarhetsredovisning*. Tillgänglig online:

<https://vp292.alertir.com/afw/files/press/handelsbanken/201902138337-1.pdf> [Hämtad 2022-04-17]

Handelsbanken. 2019. *2018 Årsredovisning*. Tillgänglig online:

<https://vp292.alertir.com/afw/files/press/handelsbanken/201902138322-1.pdf> [Hämtad 2022-04-17]

2020:

Handelsbanken. 2021. *2020 Års- och hållbarhetsredovisning*. Tillgänglig online:

<https://vp292.alertir.com/afw/files/press/handelsbanken/202102237647-1.pdf> [Hämtad 2022-04-18]

Innehållsanalys - SEB:

2010:

SEB. 2011. *Årsredovisning 10*. Tillgänglig online:

[https://webapp.sebgroup.com/mb/mblib.nsf/alldocsbyunid/9D37D02BF2A4AC9CC125869D002DCEB2/\\$FILE/arsredovisning_2010.pdf](https://webapp.sebgroup.com/mb/mblib.nsf/alldocsbyunid/9D37D02BF2A4AC9CC125869D002DCEB2/$FILE/arsredovisning_2010.pdf) [Hämtad 2022-04-11]

SEB. 2011. *Hållbarhetsrapport 10*. Tillgänglig online:

[https://webapp.sebgroup.com/mb/mblib.nsf/alldocsbyunid/6E57AB966E1BC4A5C12586A8002DECB9/\\$FILE/seb_cs_2010_sv.pdf](https://webapp.sebgroup.com/mb/mblib.nsf/alldocsbyunid/6E57AB966E1BC4A5C12586A8002DECB9/$FILE/seb_cs_2010_sv.pdf) [Hämtad 2022-04-11]

2012:

SEB. 2013. *Årsredovisning 12*. Tillgänglig online:

[https://webapp.sebgroup.com/mb/mblib.nsf/alldocsbyunid/DC091CB91D467991C125869D002DB01B/\\$FILE/arsredovisning_2012.pdf](https://webapp.sebgroup.com/mb/mblib.nsf/alldocsbyunid/DC091CB91D467991C125869D002DB01B/$FILE/arsredovisning_2012.pdf) [Hämtad 2022-04-11]

SEB. 2013. *Hållbarhetsrapport 12*.

[https://webapp.sebgroup.com/mb/mblib.nsf/alldocsbyunid/B55B1A79F429EFFCC12586A8002DBD5D/\\$FILE/seb_cs_2012_sve_130422.pdf](https://webapp.sebgroup.com/mb/mblib.nsf/alldocsbyunid/B55B1A79F429EFFCC12586A8002DBD5D/$FILE/seb_cs_2012_sve_130422.pdf) [Hämtad 2022-04-11]

2014:

SEB. 2015. *Årsredovisning 2014*. Tillgänglig online:

[https://webapp.sebgroup.com/mb/mblib.nsf/alldocsbyunid/EC2FE4693796F969C125869D002D9279/\\$FILE/arsredovisning_2014.pdf](https://webapp.sebgroup.com/mb/mblib.nsf/alldocsbyunid/EC2FE4693796F969C125869D002D9279/$FILE/arsredovisning_2014.pdf) [Hämtad 2022-04-12]

SEB. 2015. *Hållbarhetsrapport 2014*. Tillgänglig online:

[https://webapp.sebgroup.com/mb/mblib.nsf/alldocsbyunid/B8EF359E369B5F51C12586A8002D6C19/\\$FILE/hallbarhetsrapport_2014.pdf](https://webapp.sebgroup.com/mb/mblib.nsf/alldocsbyunid/B8EF359E369B5F51C12586A8002D6C19/$FILE/hallbarhetsrapport_2014.pdf) [Hämtad 2022-04-12]

2016:

SEB. 2017. *Årsredovisning 2016*. Tillgänglig online:

[https://webapp.sebgroup.com/mb/mblib.nsf/alldocsbyunid/4C2C881DE94F3E7AC125869D002D7110/\\$FILE/arsredovisning_2016.pdf](https://webapp.sebgroup.com/mb/mblib.nsf/alldocsbyunid/4C2C881DE94F3E7AC125869D002D7110/$FILE/arsredovisning_2016.pdf) [Hämtad 2022-04-12]

SEB. 2017. *Hållbarhetsrapport 2016*. Tillgänglig online:

[https://webapp.sebgroup.com/mb/mblib.nsf/alldocsbyunid/0354ED939C7CE5C3C12586A8002BD594/\\$FILE/seb_hallbarhetsrapport_2016.pdf](https://webapp.sebgroup.com/mb/mblib.nsf/alldocsbyunid/0354ED939C7CE5C3C12586A8002BD594/$FILE/seb_hallbarhetsrapport_2016.pdf) [Hämtad 2022-04-12]

2018:

SEB. 2019. *Årsredovisning 2018*. Tillgänglig online:

[https://webapp.sebgroup.com/mb/mblib.nsf/alldocsbyunid/76E1E7F891EFC9B0C125869D002D447C/\\$FILE/arsredovisning_2018.pdf](https://webapp.sebgroup.com/mb/mblib.nsf/alldocsbyunid/76E1E7F891EFC9B0C125869D002D447C/$FILE/arsredovisning_2018.pdf) [Hämtad 2022-04-13]

2020:

SEB. 2021. *Års- och hållbarhetsredovisning 2020*. Tillgänglig online:
[https://webapp.sebgroup.com/mb/mblib.nsf/alldocsbyunid/B1E76BE6D371A89BC125869D002CCEF8/\\$FILE/arsredovisning_2020.pdf](https://webapp.sebgroup.com/mb/mblib.nsf/alldocsbyunid/B1E76BE6D371A89BC125869D002CCEF8/$FILE/arsredovisning_2020.pdf) [Hämtad 2022-04-13]

Innehållsanalys - Skandia:

2010:

Skandia Liv. 2011. *Skandia Liv Årsredovisning 2010*. Tillgänglig online:
https://www.skandia.se/globalassets/pdf/om-skandia/finansiell-information/skandias-livbolag/skandialiv_arsredovisning_2010.pdf [Hämtad 2022-05-05]

2012:

Skandia Liv. 2013. *Skandia Årsredovisning 2012*. Tillgänglig online:
<https://www.skandia.se/globalassets/pdf/om-skandia/finansiell-information/skandias-livbolag/skandia-liv-2012.pdf> [Hämtad 2022-05-05]

2014:

Skandia. 2015. *Skandia Årsredovisning 2014*. Tillgänglig online:
<https://www.skandia.se/globalassets/pdf/om-skandia/finansiell-information/skandias-livbolag/arsredovisning-2014.pdf> [Hämtad 2022-05-05]

2016:

Skandia. 2017. *Skandia Årsredovisning 2016*. Tillgänglig online:
<https://www.skandia.se/globalassets/pdf/om-skandia/finansiell-information/skandias-livbolag/skandia-arsredovisning-2016.pdf> [Hämtad 2022-05-06]

2018:

Skandia. 2019. *Års- och hållbarhetsredovisning 2018*. Tillgänglig online:
<https://www.skandia.se/globalassets/pdf/om-skandia/finansiell-information/skandias-livbolag/skandia-ars--och-hallbarhetsredovisning-2018.pdf> [Hämtad 2022-05-06]

2020:

Skandia. 2021. *Års- och hållbarhetsredovisning 2020*. Tillgänglig online:
<https://www.skandia.se/globalassets/pdf/om-skandia/finansiell-information/skandias-livbolag/skandias-ars--och-hallbarhetsredovisning-2020.pdf> [Hämtad 2022-05-06]

Innehållsanalys - Swedbank:

2010:

Swedbank. 2011. *Årsredovisning 2010*. Tillgänglig online:

<https://online.swedbank.se/ConditionsEarchive/download?bankid=1111&id=WEBDOC-PPE1340030> [Hämtad 2022-04-20]

2012:

Swedbank. 2013. *Hållbarhetsredovisning 2012*. Tillgänglig online:

<https://internetbank.swedbank.se/ConditionsEarchive/download?bankid=1111&id=WEBDOC-PPE1340296> [Hämtad 2022-04-23]

Swedbank. 2013. *Årsredovisning 2012*. Tillgänglig online:

<https://online.swedbank.se/ConditionsEarchive/download?bankid=1111&id=WEBDOC-PPE1340253> [Hämtad 2022-04-23]

2014:

Swedbank. 2015. *Swedbank GRI Redovisning 2014*. Tillgänglig online:

<https://internetbank.swedbank.se/ConditionsEarchive/download?bankid=1111&id=WEBDOC-PPE1340622> [Hämtad 2022-04-23]

Swedbank. 2015. *Årsredovisning 2014*. Tillgänglig online:

<https://online.swedbank.se/ConditionsEarchive/download?bankid=1111&id=WEBDOC-PPE1341020> [Hämtad 2022-04-23]

2016:

Swedbank. 2017. *2016 GRI Rapport*. Tillgänglig online:

<https://internetbank.swedbank.se/ConditionsEarchive/download?bankid=1111&id=WEBDOC-PPE1341209> [Hämtad 2022-04-24]

Swedbank. 2017. *Årsredovisning 2016*. Tillgänglig online:

<https://online.swedbank.se/ConditionsEarchive/download?bankid=1111&id=WEBDOC-PPE1341226> [Hämtad 2022-04-24]

2018:

Swedbank. 2019. *2018 Års- och hållbarhetsredovisning*. Tillgänglig online:

<https://online.swedbank.se/ConditionsEarchive/download?bankid=1111&id=WEBDOC-PRODE29146089> [Hämtad 2022-04-25]

2020:

Swedbank. 2021. *2020 Års- och hållbarhetsredovisning*. Tillgänglig online:

<https://internetbank.swedbank.se/ConditionsEarchive/download?bankid=1111&id=WEBDOC-PRODE78505423> [Hämtad 2022-04-25]

Innehållsanalys - JM:

2010:

JM. 2011. *Årsredovisning 2010*. Tillgänglig online:

<https://www.jm.se/externalfiles/cision/8EB00939390B704F/wkr0001.pdf> [Hämtad 2022-05-09]

2012:

JM. 2013. *Årsredovisning 2012*. Tillgänglig online:

<https://www.jm.se/externalfiles/cision/00BDC91278CE928F/wkr0006.pdf> [Hämtad 2022-05-09]

2014:

JM. 2015. *Årsredovisning 2014*. Tillgänglig online:

<https://www.jm.se/externalfiles/cision/15C20D13C91645AF/wkr0006.pdf> [Hämtad 2022-05-10]

2016:

JM. 2017. *Årsredovisning 2016*. Tillgänglig online:

<https://www.jm.se/externalfiles/cision/92B28AB9AF6C06EB/wkr0006.pdf> [Hämtad 2022-05-11]

2018:

JM. 2019. *Årsredovisning 2018*. Tillgänglig online:

<https://www.jm.se/externalfiles/cision/620B439FEFFD60AF/wkr0006.pdf> [Hämtad 2022-05-11]

2020:

JM. 2021. *Årsredovisning 2020*. Tillgänglig online:

<https://www.jm.se/externalfiles/cision/815FFD5E2460314A/wkr0006.pdf> [Hämtad 2022-05-11]

Innehållsanalys - NCC:

2010:

NCC. 2011. *Årsredovisning 2010*. Tillgänglig online:

https://www.ncc.se/siteassets/investor-relations/arsredovisning/ncc_ar10_sv.pdf [Hämtad 2022-05-12]

2012:

NCC. 2013. *Årsredovisning 2012*. Tillgänglig online:

https://www.ncc.se/siteassets/investor-relations/arsredovisning/ncc_ar12_sv.pdf [Hämtad 2022-05-12]

2014:

NCC. 2015. *Årsredovisning 2014*. Tillgänglig online:

https://www.ncc.se/siteassets/investor-relations/arsredovisning/ncc_arsredovisning_2014.pdf [Hämtad 2022-05-13]

2016:

NCC. 2017. *Årsredovisning 2016*. Tillgänglig online:

https://www.ncc.se/contentassets/811c9b101524475bb788452fc81e70a2/ncc_arsredovisning_2016.pdf [Hämtad 2022-05-13]

2018:

NCC. 2019. *Årsredovisning 2018*. Tillgänglig online:

https://www.ncc.se/siteassets/investor-relations/arsredovisning/ncc_ar_swe_190315.pdf [Hämtad 2022-05-13]

2020:

NCC. 2021. *Årsredovisning 2020*. Tillgänglig online:

<https://www.ncc.se/siteassets/investor-relations/arsredovisning/nccarsredovisning2020.pdf> [Hämtad 2022-05-14]

Innehållsanalys - PEAB:**2010:**

PEAB. 2011. *Årsredovisning 2010*. Tillgänglig online: <https://peab.se/pdfviewer/364324> [Hämtad 2022-05-14]

2012:

PEAB. 2013. *Årsredovisning 2012*. Tillgänglig online: <https://peab.se/pdfviewer/364334> [Hämtad 2022-05-14]

2014:

PEAB. 2015. *Årsredovisning 2014*. Tillgänglig online: <https://peab.se/pdfviewer/364344> [Hämtad 2022-05-15]

2016:

PEAB. 2017. *Års- och hållbarhetsredovisning 2016*. Tillgänglig online: <https://peab.se/pdfviewer/364354> [Hämtad 2022-05-15]

2018:

PEAB. 2019. *Års- och hållbarhetsredovisning 2018*. Tillgänglig online:

https://peab.se/siteassets/om-peab/finansiell-information/rapporter/18_ar_sv.pdf [Hämtad 2022-05-15]

2020:

PEAB. 2021. *Års- och hållbarhetsredovisning 2020*. Tillgänglig online:

<https://peab.se/siteassets/om-peab/finansiell-information/rapporter/20-ar.pdf> [Hämtad 2022-05-16]

PEAB. 2021. *Appendix med hållbarhetsdata och GRI-index 2020*. Tillgänglig online:

<https://peab.se/siteassets/om-peab/finansiell-information/rapporter/gri/peab-gri-appendix-2020-0406.pdf> [Hämtad 2022-05-16]

Innehållsanalys - Skanska:**2010:**

Skanska. 2011. *Årsredovisning 2010*. Tillgänglig online:

https://group.skanska.com/4a1816/siteassets/investors/reports-publications/annual-reports/2010/skanska_arsredovisningen_2010.pdf [Hämtad 2022-05-17]

2012:

Skanska. 2013. *Årsredovisning 2012*. Tillgänglig online:

<https://group.skanska.com/4a18a9/siteassets/investors/reports-publications/annual-reports/2012/arsredovisning-2012.pdf> [Hämtad 2022-05-17]

2014:

Skanska. 2015. *Årsredovisning 2014*. Tillgänglig online:

<https://group.skanska.com/4a18d1/siteassets/investors/reports-publications/annual-reports/2014/arsredovisning-2014.pdf> [Hämtad 2022-05-17]

2016:

Skanska. 2017. *Årsredovisning 2016*. Tillgänglig online:

<https://group.skanska.com/4a18fb/siteassets/investors/reports-publications/annual-reports/2016/arsredovisning-2016.pdf> [Hämtad 2022-05-18]

2018:

Skanska. 2019. *Års- och hållbarhetsredovisning 2018*. Tillgänglig online:

<https://group.skanska.com/4a193b/siteassets/investors/reports-publications/annual-reports/2018/ars-och-hallbarhetsredovisning-2018.pdf> [Hämtad 2022-05-18]

2020:

Skanska. 2021. *Års- och hållbarhetsredovisning 2020*. Tillgänglig online:

<https://group.skanska.com/4a195e/siteassets/investors/reports-publications/annual-reports/2020/ars-och-hallbarhetsredovisning-2020.pdf> [Hämtad 2022-05-18]